

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

**ИЗВЈЕШТАЈ О ОБАВЉЕНОЈ ФИНАНСИЈСКОЈ
РЕВИЗИЈИ**

*МИНИСТАРСТВА ОДБРАНЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЗА 2018. ГОДИНУ*

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БИХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

www.revizija.gov.ba

ИЗВЈЕШТАЈ

О ОБАВЉЕНОЈ ФИНАНСИЈСКОЈ РЕВИЗИЈИ

**МИНИСТАРСТВА ОДБРАНЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЗА 2018. ГОДИНУ**

Број: 03-16-1-802/19

Сарајево, јул 2019. године

Садржај

I	МИШЉЕЊЕ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА	5
	МИШЉЕЊЕ О ФИНАНСИЈСКИМ ИЗВЈЕШТАЈИМА	5
II	МИШЉЕЊЕ О УСКЛАЂЕНОСТИ	11
III	ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ	13
1.	КРИТЕРИЈУМИ	13
2.	РЕАЛИЗАЦИЈА РАНИЈИХ ПРЕПОРУКА	13
3.	СИСТЕМ ИНТЕРНИХ КОНТРОЛА	17
3.1	Организација и руковођење	17
3.2	Финансијско управљање и контрола	17
3.3	Превенција корупције	18
4.	БУЏЕТ	18
4.1	Програм рада и извјештај о раду	19
5.	ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ	20
5.1	Преглед расхода и издатака из буџета	20
5.1.1	Бруто плате	21
5.1.2	Накнаде трошкова запослених	21
5.1.3	Издаци за употребу возила	21
5.1.4	Набавка материјала	22
5.1.5	Издаци за текуће одржавање	22
5.1.6	Издаци за енергију и комуналне услуге	22
5.1.7	Уговорене услуге	23
5.1.8	Капитални издаци	23
5.1.9	Вишегодишња капитална улагања	24
5.2	Биланс стања	27
5.2.1	Средства	27
5.2.2	Обавезе	29
5.2.3	Попис средстава и обавеза	30
5.2.3.1	Попис потраживања и обавеза	31
5.2.4	Статус покретне перспективне и неперспективне војне имовине бивших министарстава одбране Републике Српске и Федерације БиХ	33
5.4.	Преглед динамике запошљавања	33
6.	ЈАВНЕ НАБАВКЕ	34
6.1.	Набавка телекомуникационе опреме	36
6.2.	Набавка авиокарата	36
6.3.	Набавка војне опреме	37
6.4.	Набавка хране	38
6.5.	Набавка моторних возила	39
7.	ОСТАЛО	39
7.1.	ИТ ревизија	39
7.2.	Судски спорови	41
7.3.	Донације	42
8.	КОМЕНТАРИ	43
	ПРИЛОЗИ	44

I МИШЉЕЊЕ НЕЗАВИСНОГ РЕВИЗОРА

Мишљење независног ревизора се даје на основу проведене финансијске ревизије која обухвата ревизију финансијских извјештаја, и у вези с истом, ревизију усклађености активности, финансијских трансакција и информација са релевантним законима и другим прописима.

МИШЉЕЊЕ О ФИНАНСИЈСКИМ ИЗВЈЕШТАЈИМА

Мишљење са резервом

Извршили смо ревизију финансијских извјештаја **Министарства одбране Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство)** који обухватају: биланс стања на 31.12.2018. године, преглед прихода, примитака и финансирања по економским категоријама, преглед расхода и издатака из буџета, по економским категоријама, посебне податке о платама и броју запослених, преглед динамике запошљавања, преглед сталних средстава у облику ствари и права, преглед капиталних улагања, преглед дознака из текуће резерве буџета, за годину која завршава на тај дан и анализу извршења буџета – текстуални дио, укључујући и резиме значајних рачуноводствених политика.

Према нашем мишљењу, осим за могуће ефекте питања описаних у одјељку *Основ за мишљење са резервом*, финансијски извјештаји **Министарства** приказују истинито и фер, у свим материјалним аспектима, финансијско стање имовине, обавеза и извора средстава на 31.12.2018. године и извршење буџета за годину која се завршава на наведени датум, у складу са прихваћеним оквиром финансијског извјештавања.

Основ за мишљење са резервом

Као што је наведено у Извјештају:

1. Дио покретне перспективне војне имовине није вриједносно евидентиран у пословне књиге Министарства, с обзиром да процес процјене имовине још увијек није завршен (тачка 5.2.4. Извјештаја).

Ревизију смо обавили у складу са Законом о ревизији институција Босне и Херцеговине и Међународним стандардима врховних ревизионих институција (ISSAI). Наше одговорности према тим стандардима су детаљније описане у одјељку *Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја*.

Независни смо од **Министарства** у складу са етичким захтјевима који су релевантни за нашу ревизију и испунили смо остале етичке одговорности у складу са тим захтјевима.

Вјерујемо да су ревизиони докази које смо прибавили довољни и одговарајући да осигурају основ за наше мишљење.

Скретање пажње¹

Не изражавајући даљу резерву на мишљење о финансијским извјештајима, скрећемо пажњу на следеће:

- Поједине позиције издатака (уговорене услуге) нису исказане по структури одређеној Буџетом Министарства и Правилником о рачуноводству буџета институција БиХ (тачка 5.1.7 Извјештаја);
- Попис потраживања и обавеза није у потпуности извршен у складу са важећим прописима о вршењу пописа и самом сврхом пописа (тачка 5.2.3.1 Извјештаја).

Кључна питања ревизије²

Кључна питања ревизије су она питања која су, по нашој професионалној процјени, од највеће важности у ревизији финансијских извјештаја текућег периода. Тим питањима смо се бавили у контексту ревизије финансијских извјештаја као цјелине и при формирању мишљења и ми не дајемо посебно мишљење о тим питањима. Осим питања наведених у дијелу *Основ за мишљење са резервом*, утврдили смо да су следећа питања кључна питања ревизије која треба објавити у нашем извјештају:

Статус непокретне перспективне и непокретне неперспективне војне имовине

Министарство је у Извјештају о раду за 2018. годину објавило информацију о проведеним активностима које се односе на статус покретне и непокретне војне имовине.

Непокретна перспективна војна имовина: Одлуком Предсједништва БиХ о величини, структури и локацијама Оружаних снага БиХ (ОС БиХ)³ дефинисане су 63 (41 у Федерацији БиХ и 22 у Републици Српској) локације војне намјене које су перспективне за ОС БиХ и које требају бити књижене као власништво Министарства. Међутим, још увијек није у потпуности ријешено питање надлежности над непокретном перспективном војном имовином чије рјешавање зависи од политичких ауторитета у БиХ. Принципи о расподјели непокретне перспективне и неперспективне војне имовине договорени су и потписани 09.03.2012. године од стране предсједника шест политичких странака у БиХ и у току су активности на реализацији закључака који обухватају перспективну и неперспективну војну имовину.

Напомињемо да је и новим Прегледом одбране, којег је усвојило Предсједништво Босне и Херцеговине, утврђено 57 локација перспективне непокретне војне имовине. Правобранилаштво БиХ је до сада укњижило 33 перспективне локације у земљишно-књижне евиденције.

¹ Одјељак којим ревизор скреће пажњу корисницима извјештаја на питања која су презентована или објелодањена у информацијама везаним за предмет ревизије, а које су, према ревизоровој професионалној просудби, јако важне за разумијевање таквих информација од стране корисника извјештаја; у ревизионој пракси овај одјељак се назива још и 'истицање питања'.

² Сврха саопћавања кључних питања ревизије је повећање комуникацијске вриједности извјештаја о ревизији осигуравањем бољег увида у обављену ревизију. Саопћавање кључних питања ревизије осигурава додатне информације корисницима финансијских извјештаја како би им помогле у схватању оних питања која су, по ревизоровој професионалној процјени, од највеће важности у ревизији финансијских извјештаја текућег периода. Кључна питања ревизије примјењују се на субјекте ревизије који имају највећи утицај на буџет Босне и Херцеговине и на консолидоване финансијске извјештаје буџета Босне и Херцеговине (ISSAI 1701- Саопштавање кључних питања ревизије у ревизорском извјештају).

³ Одлука о измјенама и допунама Одлуке о величини, структури и локацијама ОС БиХ, број: 01-50-1-1067-27-10/12 од 18.04.2012. године.

Непокретна неперспективна војна имовина: Законом о одбрани БиХ и Споразумом о основним принципима за рјешавање питања непокретне и покретне имовине која ће и даље користити за потребе одбране из 2007. године⁴, закљученим између Савјета министара БиХ и влада ентитета, дефинисано је да се на кориштењу код Оружаних снага БиХ налазе 42 неперспективне локације које се требају предати владама ентитета. Закључно са крајем 2018. године у Министарству се још увијек налазе 24 неперспективне војне локације, од којих су 12 спремне за предају владама ентитета. У 2018. години није предана нити једна неперспективна локација, а почетком 2019. године је једна локација предана Влади Федерације БиХ.

Иако је Министарство протеклих година подузимало бројне активности у вези процеса предаје непокретне неперспективне имовине, реализација ове активности тече изузетно споро и не зависи само од Министарства, већ првенствено зависи од заинтересираности ентитетских влада за преузимање ових објеката.

Неријешено питање непокретне перспективне и неперспективне имовине је дугогодишњи проблем који значајно оптерећује Министарство, а његово рјешавање не зависи само од Министарства, већ и од других надлежних институција (Парламентарне скупштине БиХ, Предсједништва БиХ, Правобранилаштва БиХ и влада ентитета), као и од договора политичких ауторитета. Министарство у Извјештају о раду наводи да је процес имплементације Споразума у знатној мјери успорен због непостизања политичког договора по питању статуса војне имовине. Министарство нема механизме да имплементира споменути Споразум.

Ова проблематика, која је један од сегмената опће проблематике државне имовине, има велики значај са аспекта регистрације имовине, власништва и евидентирања у пословне књиге Министарства те пописа сталних средстава и имовине, што све скупа за посљедицу утиче на тачност и поузданост финансијских извјештаја Министарства. Неријешено питање и спорост у преузимању непокретне неперспективне имовине од стране влада ентитета БиХ утиче на повећане трошкове Министарства, с обзиром на то да Министарство мора ангажовати додатна средства и особље на чувању и одржавању великог броја објеката који по Споразуму припадају ентитетима.

Законска основа за управљање непокретном имовином (осим горе наведених споразума) на нивоу државе још није донесена, а ентитетски прописи су често у колизији и не дају адекватна рјешења за регулисање права и обавеза на непокретној имовини у посједу Министарства. Није донесен Закон о државној имовини и није донесен детаљан споразум о располагању правима и обавезама на непокретно неперспективној имовини у дјелу управљања том имовином.

Поступцима ревизије обухваћене су активности Министарства, а везано за чињеницу да још увијек није ријешено питање располагања непокретном војном имовином, што је један од отежавајућих фактора на постизању програмских циљева и представља ризик за ефикасно и транспарентно управљање јавним финансијама. Министарство континуирано предузима активности везане за прикупљање имовинско-правне документације за перспективне локације.

Увјерили смо се да је Правобранилаштво БиХ, као законски заступник институција БиХ, у сарадњи са Правном службом Министарства, упутило захтјеве за промјену уписа -

⁴ Споразум број: 01-03-1657/07 из .2007. године

укњижбу перспективних локација - надлежним органима на територији Федерације БиХ и Републике Српске. Наведени захтјеви резултирали су укњижбом локација само на територији Федерације Босне и Херцеговине, њих 33, док је 16 захтјева за укњижење на подручју Републике Српске у поступку, те се може рећи да постоји разлика у поступању ентитетских органа у вези са овим захтјевима.

Напомињемо да су, у вези овог питања, предсједавајући Савјета министара БиХ и премијери ентитетских влада, потписали и Споразум о основним принципима за рјешавање питања непокретне и покретне имовине која ће и даље служити за потребе одбране, од 12.07.2007. године.

Неријешен статус имовине, осим проблема ангажовања средстава за њено одржавање и обезбјеђење, представља и проблем са аспекта књиговодствених евиденција и вршења пописа, а што све заједно представља изузетно висок ризик за евентуалне злоупотребе и несавјестан однос при располагању имовином. Ова имовина још увијек није исказана у пословним књигама Министарства у складу с Међународним рачуноводственим стандардом 16 – Некретнине, постројења и опрема. Пописне комисије Оружаних снага БиХ су пописале сву непокретну перспективну имовину с подацима о величини, спратности, локацији, намјени и кориснику објекта. Међутим, нису могле извршити савјешно стварног са књиговодственим стањем што и јесте бит обављања пописа. Дакле, услјед неисказивања ове имовине у пословним књигама Министарства, позиција сталних средстава у билансу стања

је подцијењена за непознат износ. Неисказивање имовине у пословним књигама представља проблем и са стајалишта евидентирања инвестицијских улагања, санације и реконструкције на неукњиженим објектима.

Неријешен статус имовине, осим проблема ангажовања средстава за њено одржавање и обезбјеђење, представља и проблем са аспекта књиговодствених евиденција и вршења пописа, а што све заједно представља изузетно висок ризик ненамјенског располагања средствима.

Канцеларија за ревизију је и претходних година у извјештајима Министарства указивала на неријешен статус војне имовине. Констатовано је да Министарство у пословним књигама нема евидентирана почетна стања имовине, односно нема вриједносно евидентiranу имовину преузету од ентитетских министарстава, али располаже са одређеним евиденцијама сталних средстава у натуралном облику. У пословним књигама Министарства евидентирана су само улагања у одређене објекте и набавку опреме извршену из Буџета институција и међународних обавеза БиХ.

С обзиром на то да ова проблематика не зависи само од Министарства, све релевантне институције дужне су предузети радње из своје надлежности како би се коначно ријешило питање располагања правима и обавезама на непокретној имовини.

Надаље, у сарадњи са Правобранилаштвом БиХ, потребно је искористити све правне лијеве и механизме како би се, по истом принципу на цијелој територији БиХ, исходио упис права власништва над предметним некретнинама у корист Босне и Херцеговине.

Одговорности руководства за финансијске извјештаје

Руководство **Министарства** је одговорно за израду и фер презентацију финансијских извјештаја у складу са прихваћеним оквиром финансијског извјештавања на нивоу институција Босне и Херцеговине тј. Законом о финансирању институција БиХ, Правилником о финансијском извјештавању институција БиХ и Правилником о рачуноводству са рачуноводственим политикама и процедурама за кориснике буџета институција БиХ. Ова одговорност подразумијева и креирање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и презентацију финансијских извјештаја који не садрже материјално значајне погрешне исказе услјед пријеваре или грешке, одговарајућа објелодањивања релевантних информација у напоменама уз финансијске извјештаје, као и одабир и примјену одговарајућих рачуноводствених политика и рачуноводствених процјена, које су разумне у датим околностима.

Одговорности ревизора за ревизију финансијских извјештаја

Наши циљеви су стећи разумно увјерење о томе да ли су финансијски извјештаји као цјелина сачињени без значајног погрешног приказивања услјед пријеваре или грешке и издати извјештај независног ревизора који укључује наше мишљење. Разумно увјерење је висок ниво увјерења, али није гаранција да ће ревизија обављена у складу са Међународним стандардима врховних ревизионих институција увијек открити значајно погрешно приказивање када оно постоји. Погрешни прикази могу настати услјед пријеваре или грешке и сматрају се значајним ако се разумно може очекивати да, појединачно или збирно, утичу на економске одлуке корисника донијете на основу тих финансијских извјештаја.

Као саставни дио ревизије у складу са Међународним стандардима врховних ревизионих институција, стварамо професионалне процјене и одржавамо професионални скептицизам током ревизије. Ми такођер:

- препознајемо и процјењујемо ризике значајног погрешног приказивања финансијских извјештаја, због пријеваре или грешке, обликујемо и обављамо ревизионе поступке као реакцију на те ризике и прибављамо ревизионе доказе који су довољни и примјерени да осигурају основу за наше мишљење. Ризик не откривања значајног погрешног приказивања насталог услјед пријеваре је већи од ризика насталог услјед грешке, јер пријевара може укључити тајне споразуме, кривотворење, намјерно изостављање, погрешно приказивање или заобилажење интерних контрола.
- стичемо разумијевање интерних контрола релевантних за ревизију како бисмо обликовали ревизионе поступке који су примјерени у датим околностима, али не и за сврху изражавања мишљења о успјешности интерних контрола.
- оцјењујемо примјереност кориштених рачуноводствених политика и разумност рачуноводствених процјена и повезаних објава које је створило руководство.
- оцјењујемо цјелокупну презентацију, структуру и садржај финансијских извјештаја, укључујући и објаве, као и да ли финансијски извјештаји одражавају трансакције и догађаје на којима су засновани на начин којим се постиже фер презентација.

С руководством комуницирамо у вези са, између осталих питања, планираним дјелокругом и временским распоредом ревизије и важним налазима ревизије, укључујући и оне који се односе на значајне недостатке у интерним контролама који су откривени током наше ревизије.

Између питања о којима се комуницира са руководством, одређујемо она питања која су од највеће важности у ревизији финансијских извјештаја текућег периода и стога су кључна питања ревизије. Та питања описујемо у нашем извјештају о обављеној ревизији, осим ако закон или регулатива спрјечава јавно објављивање питања или када одлучимо, у изузетно ријетким околностима, да о датом питању не треба извијестити у нашем извјештају, јер се разумно може очекивати да би негативне посљедице извјештавања надмашиле јавну добробит од таквог извјештавања.

II МИШЉЕЊЕ О УСКЛАЂЕНОСТИ

Мишљење

У вези са ревизијом финансијских извјештаја **Министарства** за 2018. годину, извршили смо и ревизију усклађености активности, финансијских трансакција и информација са релевантним законима и другим прописима.

Према нашем мишљењу, активности, финансијске трансакције и информације **Министарства** за 2018. годину у складу су, у свим материјалним аспектима, са законима и другим прописима који су дефинисани као критеријуми за дату ревизију.

Основ за мишљење

Ревизију усклађености смо извршили у складу са Законом о ревизију институција Босне и Херцеговине и ISSAI 4000 - Стандард за ревизију усклађености. Наше одговорности према тим стандардима су детаљније описане у одјељку *Одговорности ревизора за ревизију усклађености*.

Независни смо од **Министарства** у складу са етичким захтјевима који су релевантни за нашу ревизију и испунили смо остале етичке одговорности у складу са тим захтјевима.

Вјерујемо да су ревизиони докази које смо прибавили довољни и одговарајући да осигурају основ за наше мишљење.

Скретање пажње

Не изазивајући резерву на мишљење о усклађености, скрећемо пажњу на:

- слабости и недостатке код појединих процедура јавних набавки роба, услуга радова и информационих система те системских слабости интерних контрола у дијелу јавних набавки (тачка 6. Извјештаја).

Одговорности руководства за усклађеност

Поред одговорности за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја, руководство **Министарства** је такођер одговорно да осигура да су активности, финансијске трансакције и информације у складу са прописима којима су регулисане и потврђује да је током фискалне године осигурало намјенско, сврсисходно и законито кориштење расположивих средстава за остваривање утврђених циљева, те економично, ефикасно и ефективно функционисање система финансијског управљања и контроле.

Одговорности ревизора за ревизију усклађености

Поред одговорности да изразимо мишљење о финансијским извјештајима, наша одговорност подразумијева и изражавање мишљења о томе да ли су активности, финансијске трансакције и информације у свим материјалним аспектима, у складу са законима и другим прописима којима су регулисане. Одговорност ревизора укључује обављање процедура, како би прибавили ревизионе доказе о томе да ли се средства

користе за одговарајуће намјене и да ли је пословање **Министарства**, према дефинисаним критеријумима, усклађено са релевантним законима и другим прописима. Процедуре подразумијевају процјену ризика од значајних неусклађености са законима и прописима који регулишу пословање субјекта ревизије. Такођер, наша одговорност подразумијева и оцјену финансијског управљања, функције интерне ревизије и система интерних контрола.

Сарајево, 23.07.2019. године

ГЕНЕРАЛНИ РЕВИЗОР

Драган Вранкић, с.р.

**ЗАМЈЕНИК
ГЕНЕРАЛНОГ РЕВИЗОРА**

Јасмин Пилица, с.р.

**ЗАМЈЕНИК
ГЕНЕРАЛНОГ РЕВИЗОРА**

Ранко Крсман, с.р.

III ИЗВЈЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ

1. КРИТЕРИЈУМИ

Канцеларија за ревизију институција Босне и Херцеговине извршила је ревизију финансијских извјештаја и, у вези с истом, ревизију усклађености. Ревизија финансијских извјештаја и ревизија усклађености подразумијева процес објективног прикупљања и процјењивања доказа, како би се утврдило да ли су предмети ревизије, тј. финансијски извјештаји, као и активности, финансијске трансакције и информације, усклађени са одговарајућим критеријумима који су садржани у законима и другим прописима. Критеријуми представљају упоредне параметре који се користе како би се дала оцјена предмета ревизије.

За оцјену усклађености са законима и другим прописима кориштени су сљедећи критеријуми:

- Закон о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2018. годину
- Закон о платама и накнадама у институцијама БиХ и подзаконски акти
- Закон о порезу на доходак и Закон о доприносима (Ф БиХ и РС)
- Закон о јавним набавкама и подзаконски акти
- Закон о министарствима и другим органима управе БиХ
- Закон о државној служби у институцијама БиХ и подзаконски акти
- Закон о раду у институцијама БиХ и подзаконски акти
- Закон о финансирању институција БиХ
- Закон о интерној ревизији
- Закон о одбрани БиХ
- Закон о служби у ОС БиХ

2. РЕАЛИЗАЦИЈА РАНИЈИХ ПРЕПОРУКА

Канцеларија за ревизију институција БиХ извршила је финансијску ревизију Министарства за 2017. годину и сачинила Извјештај о финансијској ревизији. Министарству је дато мишљење с резервом на финансијске извјештаје за непокретну и покретну перспективну имовину која није процијењена и укњижена у пословне књиге Министарства и за попис средстава, обавеза и потраживања, уз скретање пажње везано за: слабости код реализације новчаних и евидентирања неновчаних донација, потенцијалне обавезе у вези са судским споровима, те неријешени статус непокретне и покретне неперспективне војне имовине која додатно оптерећује буџет Министарства и позитивно мишљење на усклађеност са законима и другим прописима са скретањем пажње на слабости система интерних контрола везано за провођење процедура јавних набавки. У Извјештају су дате препоруке у циљу отклањања уочених неправилности.

Министарство је поступило у складу са чланом 16. тачка 3. Закона о ревизији институција БиХ и обавијестило нас о предузетим активностима на реализацији датих препорука у циљу превазилажења неправилности идентификованих у извјештају о обављеној ревизији за 2017. годину. *Министарство је израдило Интегрални акциони план за отклањање утврђених недостатака у извјештају о финансијској ревизији за 2017. годину (ИАП) који садржи запажања и препоруке ревизије, одговор руководства о датим*

препорукама и мјере за отклањање утврђених пропуста са прецизним роковима у циљу реализације датих препорука.

Увидом у предузете активности, дајемо осврт на реализацију препорука:

Оцјена реализације препорука	Реализован а	Реализаци ја у току	Нереализова на
Министарство континуирано ради на унапређењу система интерних контрола с циљем уклањања идентификованих слабости.			
Министарство предузима одређене активности према надлежним институцијама по питању располагања војном имовином, међутим процес још увијек није завршен.			
Министарство је, у складу са релевантним прописима, сачинило попис и мапирање пословних процеса, утврдило и процијенило ризике и израдило регистар ризика.			
Министарство није упутило захтјев према Управи за индиректно опорезивање БиХ за поврат плаћених акциза на лож уље.			
Подузимају се активности у превазилажењу слабости код процеса планирања, реализације и евидентирања капиталних издатака.			
Министарство и даље не врши редовно сравњење потраживања и уплата по потраживањима, али се предузимају одређене активности на њиховој наплати.			
Још увијек није осигурано потпуно поштивање рачуноводствених правила и принципа како би исказана салда на позицији потраживања била тачна и одражавала стварно стање.			
Министарство није реализовало средства од извршеног трансфера из 2010. године (око 457.968 USD), али, према расположивим информацијама и документацији које смо добили током ревизије, у току је испорука уговорених возила.			
Обушављена је пракса реализације издатака за путничко здравствено осигурање путем благајне те се исти реализују код добављача са којим је закључен уговор.			
Министарство још увијек није наплатило потраживања од подuzeћа 'ДЕЛИКОМАТ' д.о.о. Томиславград за закуп простора за постављање самоуслужних апарата за топле и хладне напитке и апарате са кондиторским производима у просторијама на локацијама МО и ОС БиХ, али је покренута процедура наплате потраживања путем Правобранилаштва БиХ.			
Министарство није ријешило проблем неслагања у салдима добављача што се значајнијим дијелом односи на стања електродистрибуција.			

Министарство је, у сарадњи са Министарством финансија и трезора БиХ, дјелимично отклонило неслагања на контима обавеза, али дио неслагања још увијек постоји. Такођер, Министарство је са надлежним пореским управама радило на усаглашавању стања обавеза за порезе и доприносе, али тај процес још увијек није доведен до краја.			
Унапријеђен је попис сталних средстава (сачињена је рекапитулација пописаних средстава по врсти средстава и локацијама са вриједносним показатељима), док попис потраживања и обавеза поново није био свеобухватан и није извршен у складу са важећим прописима.			
Још увијек није окончан процес предаје неперспективних локација непокретне војне имовине у складу са Законом о одбрани и потписаним споразумом између влада ентитета и Савјета министара БиХ.			
Министарство континуирано ради на процјени покретне перспективне војне имовине и ове активности су у завршној фази.			
Министарство континуирано предузима активности на унапријеђењу cjелокупног система јавних набавки од процеса планирања па до реализације набавки.			
Министарство ни у 2018. години није успјело провести процедуру набавке авиокарата.			
Министарство није отклонило слабости везане за техничке спецификације те пропусти приликом евалуације понуда код набавке ИТ опреме.			
Министарство ни у текућој години није ускладило планирани број поступака јавне набавке за које се планира провести е-аукција са одредбама Правилника о условима и начину кориштења е-аукције.			
Министарство је извршило корекције накнадно уочених недостатка и отклонило проблем обрачуна трошкова становања на систему за контролу и евиденцију плата.			
Министарство је довршило имплементацију, тестирање и пријем преосталих модула DMS система.			
Министарство је осигурало буџетска средства те правовремено започело и окончало процедуру набавке услуге за техничку подршку одржавања Oracle лиценци за 2019. годину.			
Још увијек није у потпуности унапријеђен процес управљања и координације у процесима јавних набавки ИТ опреме јер се иста не реализује у складу са годишњим планом.			
Окончане су неопходне активности и све залихе обједињене у новом модулу те су организоване интерне обуке за нове кориснике модула залиха.			

Министарство предузима активности везане за обједињавање свих сталних средстава у модул сталних средстава.		●	
Министарство проводили консултације са Министарством финансија и трезора БиХ у циљу ефикаснијег кориштења модула и управљања дуготрајном имовином.		●	
Министарство предузима активности везано за упис власништва над непокретном војном имовином, међутим процес је успорен и нема значајног напретка.		●	
Није успостављен ефикасан процес управљања и праћења реализације донаторских новчаних средстава водећи рачуна о могућности кориштења расположивих донаторских средстава при планирању финансирања одређених активности из буџета.			●
Није успостављен ефикасан начин пријема и евидентирања натуралних донација нити је унапријеђена сарадња сектора укључених у процес пријема и евидентирања донација.			●
Министарство је редовно достављало захтјев за поврат ПДВ-а плаћеног у 2018. години и успоставило одговарајуће евиденције. Међутим, Министарство још увијек није, у сарадњи са Министарством финансија и трезора БиХ, ријешило питање поврата ПДВ-а који се плаћа у једној години, а поврат остварује у наредном периоду.		●	
Извршена је процјена стања возила која су била предметом јавне продаје путем лицитације.	●		
Министарство је извршило измјену услова за продају секундарних сировина путем лицитације у смислу да омогући учешће што већег броја понуђача како би се постигла што боља цијена.	●		
Министарство је радило на унапређењу благајничког пословања и у наредном периоду би се, у сарадњи са Министарством финансија и трезора БиХ, требала успоставити електронска благајна што ће омогућити ажурније евидентирање и вођење благајне.		●	
Вишегодишњи капитални пројект ремонта хеликоптера још увијек није реализован и у току су активности на превазилажењу овог проблема.		●	
Министарство није подузимало активности на пројекту трајног рјешавања смјештаја професионалних војних лица.			●

3. СИСТЕМ ИНТЕРНИХ КОНТРОЛА

Министарство је одговорно за креирање, примјену и одржавање интерних контрола које су релевантне за припрему и презентацију финансијских извјештаја и усклађеност пословања са законима и другим прописима. Темељ функционисања система интерних контрола је постојање одговарајућег контролног окружења чији је полазни темељ доношење адекватних прописа и постављање адекватне организационе структуре.

Поступцима ревизије констатована су одређена побољшања на успостави ефикасног система интерних контрола (редовно одржавање радних састанака и стручних колегија, унапрјеђују се постојећи и доносе се нови интерни акти, предузимају се активности на процјени и евидентирању вриједности материјалних средстава покретне перспективне војне имовине у пословне књиге, предузимају се активности за предају непокретне војне имовине ентитетима и сл.). Међутим, и даље су уочене одређене слабости у функционисању система интерних контрола (неажурност рачуноводства и недостатак квалитетних анализа, слабости у систему јавних набавки и сл.).

3.1 Организација и руковођење

Министарством руководи министар који има два замјеника: замјеника министра одбране за политику и планирање и замјеника министра одбране за управљање ресурсима. Министарство је крајем 2018. године напустио замјеник министра за управљање ресурсима.

Одредбама Закона о одбрани дефинисане су организационе и административне те командне надлежности министра одбране које су предмет врховне команде и контроле Предсједништва Босне и Херцеговине. Предсједништво Босне и Херцеговине је на својој 31. сједници, одржаној 24.11.2016. године усвојило документе „Преглед одбране“ и „План развоја и модернизације оружаних снага БиХ 2017–2027“. Наведени документи би требали дати стратешку визију развоја одбрамбеног система Босне и Херцеговине до 2027. године.

Унутрашња организација и начин рада Министарства утврђени су Правилником о унутрашњој организацији, на који је Савјет министара БиХ дао сагласност 2006. године, и измјенама и допунама Правилника из 2015. године. У току је израда новог правилника о унутрашњој организацији према потребама Министарства.

3.2 Финансијско управљање и контрола

Систем финансијског управљања и контроле је имплементиран у складу са Законом о финансирању институција БиХ⁵, Приручником за финансијско управљање и контролу и Смјерницама за провођење процеса управљања ризицима у институцијама БиХ. Министарство је сачинило попис и мапирање пословних процеса, утврдило и процијенило ризике и израдило регистар ризика. Везано за активности у облику писаних политика и процедура за процесе, Министарство посједује интерна правила и процедуре за кључне процесе и континуирано ради на доношењу нових и ажурирању постојећих. Потребно је наставити са активностима и у наредном периоду ажурирати Правилник о унутрашњој организацији везано за дефинисање описа послова руководиоца на свим нивоима, на начин да се уведу њихове обавезе за успоставу и развој система финансијског управљања и контроле и управљања ризицима из њихове надлежности.

⁵ Службени гласник БиХ, број 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13

Такођер, Министарство је попунило образац годишњег извјештаја о финансијском управљању и контроли за 2018. годину и доставило га Централној хармонизацијској јединици.

Интерна ревизија: Министарство је формирало јединицу интерне ревизије која је кадровски попуњена у пуном капацитету. У складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ⁶ и Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ⁷, интерна ревизија Министарства надлежна је за обављање функције интерне ревизије у Министарству (Министарство одбране и Оружане снаге). Правилником о унутрашњој организацији Министарства је дефинисано да радом Јединице за интерну ревизију Министарства руководи руководица са статусом руководиоца државног службеника који за свој рад одговара министру. Министарство је Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора 26.02.2019. године доставио Годишњи извјештај Јединице за интерну ревизију Министарства.

3.3 Превенција корупције

У складу са Стратегијом за борбу против корупције 2015–2019. Савјета министара БиХ и Акционим планом за провођење Стратегије, Министарство је донијело и Агенцији за координацију и борбу против корупције доставило Извјештај о имплементацији Акционог плана (2015–2019). Како је борба против пријеваре и корупције изузетно важна у Министарству, због саме природе дјелатности и комплексности Министарства и Оружаних снага БиХ, дефинисане су процедуре за превенцију корупције (донесен Етички кодекс, стављена у функцију веб страница за пријаву корупције, итд.). Такођер, особље Министарства учествују на семинарима и радионицама, у земљи и иностранству, које за предмет имају изградњу интегритета и борбу против корупције. Поједино особље Министарства присуствује и семинарима у организацији НАТО-а и EUFOR-а.

4. БУЏЕТ

Министарство је Министарству финансија и трезора БиХ доставио захтјев за додјелу средстава из буџета за 2018. годину у укупном износу од 284.093.000 КМ. Поред тога, у додатку (анексу) буџетског захтјева Министарство је захтијевало додатних 255.755.000 КМ, тако да је укупна пројекција буџета Министарства за 2018. годину износила 539.848.000 КМ. Министарству нити ове, као нити претходних година, није одобрен анекс буџетског захтјева, иако је Министарство доставило детаљна образложења потребних средстава.

Законом о буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обвеза Босне и Херцеговине за 2018. годину⁸, Министарству су одобрена средства у износу од 283.893.000 КМ, што је за 1.796.000 КМ мање у односу на претходну годину. Средства су одобрена према сљедећој структури:

- 279.250.000 КМ - текући издаци,
- 37.000 КМ - капитални грантови и трансфери и
- 4.606.000 КМ - капитални издаци.

⁶ Службени гласник БиХ, број 27/08 и 32/12

⁷ Службени гласник БиХ, број 49/12 и 69/12

⁸ Службени гласник БиХ, број 8/18

Поред наведених средстава, Министарство је располагало с пренесеним неискориштеним средствима по вишегодишњим пројектима и средствима донација у укупном износу од 23.026.771 КМ (за вишегодишња капитална улагања 21.633.584 КМ и новчане донације 1.393.187 КМ), тако да је Министарство у 2018. години располагало средствима у укупном износу од 306.919.771 КМ.

Министарство је током године, у складу са Инструкцијом о реструктурирању расхода буџетских корисника за 2018. годину и одлукама Министарства финансија и трезора БиХ, у два наврата реструктурирао расходе у укупном износу од 3.080.000 КМ:

Реструктурирање расхода	Умањење КМ	Увећање КМ
Трошкови текућег одржавања	1.310.000	
Трошкови материјала	370.000	
Уговорене услуге	300.000	
Реконструкција и инвестицијско одржавање	245.000	
Путни трошкови	200.000	
Трошкови пријеза	200.000	
Набавка опреме	195.000	
Набавка сталних средстава у облику права	160.000	
Трошкови телефонских услуга	100.000	
Вишегодишња капитална улагања-хеликоптери		1.300.000
Накнаде трошкова запослених		1.100.000
Трошкови енергије и комуналних услуга		680.000
Укупно	3.080.000	3.080.000

Анализирајући узроке и образложења захтјева за реструктурисања расхода, иста су оцијењена као оправдана.

Укупно извршење буџетских средстава на позицији текућих и капиталних издатака износило је 278.814.910 КМ, односно 98% у односу на расположива средства. У структури извршених буџетских средстава доминирају средства за бруто плате и накнаде трошкова запослених (збирно 243.702.510 КМ). Извршење на вишегодишњим пројектима износило је 6.231.027 КМ (27%), а на новчаним донацијама 80.637 КМ (6%).

4.1 Програм рада и извјештај о раду

План и програм рада Министарства за 2018. годину достављен је Савјету министара БиХ, а Извјештај о раду Министарства за 2018. годину Предсједништву БиХ, Заједничкој комисији за одбрану и безбједност Парламентарне скупштине БиХ и Савјету министара БиХ.

Увидом у Програм рада и Извјештај о раду Министарства за 2018. годину, констатовали смо да је степен реализације програма рада у 2018. години 88,20%. Министарство је од 148 планираних активности реализовало 128 активности, дјеломично реализовало 12, а 5 активности је остало нереализовано. У Извјештају о раду истакнути су проблеми проузроковани недостатком буџетских средстава као што су: отежано функционисање одбрамбеног система БиХ и рад Министарства, онемогућен развој инфраструктуре и опремања, те значајнијег побољшања логистичке функције одржавања. Због наведених околности, техничко стање и старосна структура постојећих материјално техничких средстава није на задовољавајућем нивоу, а нису постојале ни претпоставке за израду и реализацију значајних пројеката који би покренули модернизацију Оружаних снага БиХ. Такођер, функционални систем управљања персоналом био је оптерећен немогућношћу адекватне персоналне попуне у области логистике и летачког и специјалистичког кадра.

У извјештају су дефинисани тежишни задаци за 2019. годину као што су: Имплементација докумената 'Преглед одбране' и 'План развоја и модернизације ОС БиХ за период 2017-2027 година', рјешавање питања располагања покретном и непокретном имовином, рјешавање вишкова наоружања и муниције, даље јачање међународне сарадње и друга питања.

5. ФИНАНСИЈСКИ ИЗВЈЕШТАЈИ

Министарство је сачинило Годишњи финансијски извјештај за 2018. годину и доставило га надлежним органима и институцијама у складу са важећим прописима, али не и у утврђеном року, о чему је обавијестило Министарство финансија и трезора БиХ. Извјештај је достављен Министарству финансија и трезора БиХ 23.03.2019. године, док је Законом о финансирању институција БиХ и Правилником о финансијском извјештавању институција БиХ прописан рок најкасније до 01.03.2019. године. Годишњи финансијски извјештаји Министарства објављени су на веб страници Министарства (<http://www.mobih.gov.ba>).

Анализом биљешки уз финансијске извјештаје констатовано је да оне не садрже детаљна наративна образложења везано за забиљешке у Билансу стања.

ПРЕПОРУКА 1

Министарство је дужно Годишњи финансијски извјештај доставити надлежним институцијама у року који је одређен Законом о финансирању институција БиХ и Правилником о финансијском извјештавању институција БиХ.

5.1 Преглед расхода и издатака из буџета

У прегледу расхода и издатака по економским категоријама-збирно, у периоду од 1.1. до 31.12.2018. године, укупно остварени расходи исказани су у износу од 285.126.574 КМ што је, у односу на расходе планиране буџетом за 2018. годину, мање за 21.793.196 КМ.

Значајни расходи из буџета односе се на:

- бруто плате (188.581.510 КМ),
- накнаде запослених (55.121.000 КМ),
- издатке за енергију и комуналне услуге (6.836.747 КМ),
- набавку материјала (7.837.480 КМ),
- издатке за услуге пријевоза и горива (4.297.047 КМ),
- издатке за текуће одржавање (5.414.977 КМ), итд.

Од укупно реализованих издатака, извршење на текућим издацима износи 275.342.185 КМ или 99%, на капиталним издацима 3.472.725 КМ или 87%, донаторским средствима 80.637 КМ или 6%, док су вишегодишња капитална улагања (ВКУ) реализована у износу од 6.231.027 (27%).

Нереализована средства у износу од 21.793.196 КМ највећим дијелом се односе на неутрошена средства за вишегодишња капитална улагања, новчане донације и текуће издатке (плате и накнаде, издаци за услуге пријевоза и горива, итд.).

Преглед расхода и издатака из буџета приказан је у Табели I у прилогу Извјештаја.

5.1.1 Бруто плате

Бруто плате и накнаде из плата на 31.12.2018. године исказане су у износу од 188.581.510 КМ, од чега нето плате и накнаде износе 106.840.618 КМ, а порези и доприноси 81.740.892 КМ. Бруто плате и накнаде су мање у односу на претходну годину за 570.472 КМ што је највећом дијелом посљедица мањег просјечног броја запослених у 2018. години.

Просјечан број запослених за које су исплаћене бруто плате у Министарству био је 9.615. Буџетом за 2018. годину планирано је 10.011 запослених, а на 31.12.2018. године у Министарству је било 9.945 запослених.

5.1.2 Накнаде трошкова запослених

Накнада трошкова запослених на 31.12.2018. године исказане су у износу од 55.121.000 КМ. Значајни износи односе се на:

- накнаде за пријевоз са посла и на посао (14.565.387 КМ),
- накнаде за топли оброк током рада (9.460.924 КМ),
- накнаде за смјештај војних и других лица (8.885.948 КМ),
- накнаде за одвојени живот (6.773.313 КМ),
- порезе и доприносе на накнаде (4.815.449 КМ), итд.

Накнаде запослених се обрачунавају и исплаћују према одлукама Савјета министара БиХ које регулишу обрачун и исплату накнада.

5.1.3 Издаци за употребу возила

Укупни издаци за употребу службених возила Министарства (Министарство и Оружане снаге БиХ) у 2018. години износе 5.642.701 КМ. Издаци се односе на:

- гориво (3.474.903 КМ),
- материјал и услуге за одржавање возила (1.518.298 КМ),
- регистрацију моторних возила (53.001 КМ),
- ауто-гуме (477.692 КМ),
- осигурање возила (114.747 КМ) и
- услуге прања и одржавања возила (4.060 КМ).

Кориштење службених возила у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ је регулисано Правилником о броју, начину кориштења и одржавању службених возила у Министарству одбране Босне и Херцеговине и Правилником о броју, условима набавке, начину кориштења и одређивању лица са правом кориштења службених специјализованих возила у Министарству одбране и Оружаним снагама Босне и Херцеговине.

Правилником је дефинисано и право кориштења службених моторних возила за службене потребе министрице, двојице замјеника министра и секретара Министарства у трајању 24 сата дневно у радне и нерадне дане.

5.1.4 Набавка материјала

Трошкови материјала исказани су у износу од 7.837.480 КМ колико износе буџетом одобрена средства за 2018. годину. Извршење је веће за 1.855.653 КМ у односу на претходну годину. Финансијски значајнији трошкови материјала се односе на:

- храну и прехранбени материјал (3.149.400 КМ),
- војни материјал (1.915.747 КМ) и
- одјећу, униформе и платно (1.078.827 КМ).

5.1.5 Издаци за текуће одржавање

Издаци за текуће одржавање са 31.12.2018. године су остварени у износу од 5.414.977 КМ. Значајнији трошкови односе се на:

- оправку и одржавање возила (1.518.298 КМ),
- оправку и одржавање опреме (1.487.268 КМ) те
- оправку и одржавање зграда (1.227.683 КМ).

5.1.6 Издаци за енергију и комуналне услуге

Укупни издаци за енергију и комуналне услуге са 31.12.2018. године према подацима у Главној књизи и подацима у Табеларном дијелу Годишњег финансијског извјештаја износе 6.836.747 КМ.

Значајни трошкови односе се на издатке за:

- енергију (3.456.720 КМ),
- лож уље (1.459.093 КМ),
- воду и канализацију (841.133 КМ) и
- централно гријање (409.106 КМ).

Издаци за лож уље: Укупни издаци за лож уље са 31.12.2018. године реализовани су у износу 1.459.093 КМ. Издаци су настали у задњем кварталу по потписивању уговора са добављачима након окончане процедуре јавне набавке. Констатовали смо да је испорука извршена у складу са закљученим уговорима са изабраним добављачима.

С обзиром на то да Министарство, у складу са важећим законским и подзаконским прописима, има право на поврат плаћених акциза за набављено лож уље, предузимане су одређене активности како би се обезбиједили предуслови за подношење захтјева Управи за индиректно опорезивање БиХ за признавање права на одбитак акциза на лож уље. Међутим, Министарство још увијек није окончало све активности те још увијек није упутило захтјев Управи за индиректно опорезивање БиХ за поврат акциза на лож уље.

ПРЕПОРУКА 2

Министарство треба хитно окончати потребне активности на реализацији поврата средстава од плаћених акциза и, у складу са важећим законским и подзаконским актима, упутити захтјев за поврат акциза за лож уље Управи за индиректно опорезивање БиХ.

5.1.7 Уговорене услуге

Издаци за уговорене услуге остварени су у износу од 3.251.690 КМ, што је у односу на прошлу годину веће за 774.622 КМ. Значајни издаци односе се на:

- услуге одржавања едукације за полицијске службенике (823.917 КМ),
- услуге примарне здравствене заштите (754.776 КМ),
- протоколарне трошкове (430.379 КМ),
- издатке за репрезентацију (301.588 КМ) и
- остале неспоменуте услуге и дажбине (265.600 КМ).

Због недостатка средстава на позицијама издатака за енергију и комуналних услуга, износ од 434.680 КМ за набавке материјала и издатака за текуће одржавање је књижен на позицијама уговорених услуга и то: на издатке за специјализацију и школовање: 43.205 КМ, услуге одржавања курсева за полицијске службенике: 85.667 КМ и протоколарне трошкове: 305.808 КМ. Тиме су трошкови на појединим контима у оквиру уговорених услуга прецијењени за наведени износ.

ПРЕПОРУКА 3

Министарство треба евидентирати трошкове у складу са постојећим Правилником о рачуноводству и контом плану, а у недостатку средстава на појединим позицијама, користи друге законске могућности.

5.1.8 Капитални издаци

Министарство је сачинило намјенску структуру капиталних издатака на коју је Министарство финансија и трезора БиХ дало сугласност. Министарство је, уз сагласност Министарства финансија и трезора БиХ, два пута мијењало намјенску структуру капиталних издатака (у јулу и 31.12.2018. након извршеног реструктурисања) тако да су укупно одобрени капитални издаци у 2018. години (без ВКУ) износили 4.006.000 КМ и то за на набавку опреме (2.273.000 КМ), набавку сталних средстава у облику права (588.000 КМ) и реконструкцију и инвестиционо одржавање (1.145.000 КМ).

Реализовани капитални издаци са 31.12.2018. године износе 3.472.725 КМ или 87%, а односе се на набавку опреме (2.026.887 КМ), набавку сталних средстава у облику права (369.746 КМ) и реконструкцију и инвестиционо одржавање (1.076.092 КМ). Од укупно реализованог износа, 1.817.297 КМ се односи на издатке који су евидентирани на краткорочним разграничењима и чија ће коначна реализација по закљученим уговорима бити у току 2019. године.

И даље постоје слабости интерних контрола код планирања, реализације, евидентирања и извјештавања о реализацији ових издатака. Одређени издаци нису евидентирани на одговарајући буџетски период (нпр. уговори из 2017. године који су евидентирани у 2018. години у износу 115.596 КМ), у појединим случајевима у прилогу документације се није налазио записник о квалитативном пријему опреме, већ само записник о квантитативном пријему (набавка скенера у износу 30.701 КМ). Одређене аналитичке позиције у оквиру набавке капиталних издатака реализоване у већем износу и другачијој структури капиталних издатака у односу на посљедњу одобрену намјенску структуру што је посљедица одступања стварне динамике реализације плана набавки у односу на планирану те слабости у процесу комуникације између организационих јединица и књиговодствене неажурности.

ПРЕПОРУКА 4

Потребно је унаприједити процес планирања и реализације капиталних издатака у свим његовим фазама (од планирања до евидентирања и извјештавања) те да се у свим случајевима врши квантитативни и квалитативни пријем робе и опреме.

5.1.9 Вишегодишња капитална улагања

Министарство је у току 2018. године имало на располагању средства за реализацију четири вишегодишња капитална пројекта у укупној вриједности 22.970.584 КМ чија реализација је одобрена одлукама Савјета министара БиХ претходних година. Ради се о пројектима: Ремонт хеликоптера, Осигурање и унапређење оперативности моторних возила Оружаних снага БиХ, Набавка хеликоптера те Транзиција и збрињавање отпушеног персонала МО и ОС БиХ – Перспектива.

Пренесена средства из 2017. године износе 21.633.584 КМ, а буџетом за 2018. годину и одлукама Савјета министара БиХ у току 2018. године осигурана су средства у износу 1.337.000 КМ (37.000 КМ за програм Перспектива и 1.300.000 КМ за набавку хеликоптера).

Укупна реализована средства вишегодишњих пројеката износе 6.231.027 КМ од чега се 6.200.000 КМ односи на набавку хеликоптера, а 31.027 КМ на Програм „Перспектива“. На осталим пројектима није било реализације. Нереализована средства су пренесена у 2019. годину.

Министарство у текстуалном дијелу Годишњег финансијског извјештаја детаљно образлаже активности и реализацију које је проводило на реализацији наведених вишегодишњих пројеката.

Ремонт хеликоптера: Савјет министара БиХ је 18.12.2013. године, на приједлог Министарства, донио Одлуку о вишегодишњем пројекту ремонта хеликоптера за период 2013. - 2014. година⁹ којом је Министарству одобрено 7.480.000 КМ за ремонт четири хеликоптера.

Током провођења процедуре уговарања ремонта хеликоптера, околности за реализацију овог пројекта су се мијењале па је Министарство више пута покретало поступке набавки, мијењало врсту и број хеликоптера које ће ремонтovati те продужавало рокове реализације пројекта. Према посљедњој измјени наведене Одлуке од 22.12.2017. године¹⁰, пројекат је продужен до 2020. године и то за набавку услуга ремонта два хеликоптера. Одлука о продужењу је донесена јер поступак набавке покренут у децембру 2016. године није био окончан.

Поступак набавке (преговарачки поступак са објавом обавјештења у складу с чланом 8. став 4. Закона о јавним набавкама) услуга генералног ремонта и модификације навигацијско-комуникацијске опреме за два хеликоптера у износу од 7.480.000 КМ са ПДВ-ом (6.393.162,39 КМ без ПДВ-а) из децембра 2016. година је поништен почетком 2019. године, а у току је управни спор који је Министарство покренуло против рјешења Канцеларије за разматрање жалби БиХ од 31.7.2018. године.

Осигурање и унапрјеђење оперативности моторних возила Оружаних снага БиХ: Савјет министара БиХ је 30.12.2015. године донио одлуку о одобравању вишегодишњег пројекта „Осигурање и унапрјеђење оперативности моторних возила Оружаних снага

⁹ Службени гласник БиХ, број 103/13

¹⁰ Службен гласник БиХ број 2/18

Босне и Херцеговине с периодом реализације 2016. – 2018. година“¹¹, а 10.11.2016. године Одлуку о одобравању средстава финансирања и динамике реализације вишегодишњег пројекта у укупном износу 21.211.000 КМ¹².

Укупно расположива средства у 2018. години за овај пројекат износила су 7.067.000 КМ (пријенос из 2017. године). Буџетом за 2018. годину нису осигурана средства наведена у споменутој одлуци у износу 13.996.000 КМ. Министарство је у току 2018. године расписало отворени поступак за набавку возила на који је изјављено више жалби од којих су неке од стране Канцеларије за разматрање жалби оцијењене као основане. Након одлука Канцеларије за разматрање жалби овај поступак је поништен, и у току је нови поступак.

Због наведене ситуације са поступком набавке и динамиком осигурања финансијских средства, Савјет министара БиХ је, на приједлог Министарства, донио Одлуку о измјени Одлуке о вишегодишњем пројекту Осигурање и унапрјеђење оперативности моторних возила Оружаних снага БиХ са периодом реализације 2016. – 2018. година (број 272/18 од 27.12.2018. године)¹³ према којој се период реализације пројекта продужава до 2021. године.

Набавка хеликоптера: Савјет министара БиХ је 22.12.2017. године донио Одлуку о вишегодишњем пројекту набавке хеликоптера за Министарство одбране и Оружане снаге БиХ¹⁴. Овом Одлуком одобрена је набавка два хеликоптера укупне вриједности 65 милиона КМ у циљу осигурања и унапрјеђења оперативности хеликоптера Оружаних снага БиХ за вршење законом прописаних мисија. Пројекат ће се реализовати у периоду 2018. – 2021. година, уз финансијску помоћ Владе Сједињених Америчких Држава, а на основу споразума између Владе Сједињених Америчких Држава и Савјета министара Босне и Херцеговине о економској, техничкој и сродној помоћи за Босну и Херцеговину. Средства у износу од 6.200.000 КМ осигурана су реструктурисањем одобреног буџета Министарства одбране за 2017. годину, а 5.000.000 УС долара биће осигурана донацијом из програма војне помоћи (FMS – Foreign Military Sales Trust Fund).

Наведеном одлуком Савјета министара БиХ је дефинисано да је динамика финансирања из буџетских средстава у наредном периоду условљена усвојеним Глобалним оквиром фискалног биланса и политика у БиХ за средњорочни период. Такођер је наведено да, уколико Министарство одустане од овог пројекта, учешће из буџетских средстава ће се у цијелости потраживати од FMS-а ради њихове наплате на Јединствен рачун трезора.

Одлуком Савјета министара БиХ о измјени и допуни Одлуке о вишегодишњем пројекту набавке хеликоптера од 27.12.2018. године¹⁵, поред горе наведених средстава, Министарству је одобрено да реструктурисањем буџета крајем године осигура додатна средства за овај пројекат у износу 1.300.000 КМ.

ПРЕПОРУКА 5

С обзиром да се ради о пројектима од стратешке важности за осигурање оперативности Оружаних снага БиХ, у складу са утврђеном мисијом у Закону о

¹¹ Службени гласник БиХ, број 5/16

¹² Службени гласник БиХ, број 94/16

¹³ Службени гласник БиХ" број 5/19

¹⁴ Службени гласник БиХ, број 2/18

¹⁵ Службени гласник БиХ, број 5/19 од 25.1.2019. године

одбрани БиХ, препоручујемо Министарству да у наредном периоду максималну пажњу посвети ефикасној реализацији наведених пројеката.

Програм "Перспектива": Министарство од 2014. године имплементира властити „Перспектива“ програм транзиције и збрињавања отпуштеног персонала Министарства одбране и Оружаних снага БиХ у циљу што брже реинтеграције из војног у цивилни живот (професионална војна лица, цивилна лица у Оружаним снагама и запосленици у Министарству одбране чији уговори су истекли и нису продужени услјед примјене члана 101. став 1. Закона у служби у Оружаним снагама БиХ којим је дефинисано ограничење година старости и дужине војне службе професионалних војних лица).

Савјет министара БиХ је, у 2016. години, донио Одлуку о удруживању средстава из буџета Министарства одбране у вишегодишњи пројекат транзиције и збрињавања отпуштеног персонала Министарства одбране и Оружаних снага БиХ – Програм „Перспектива“ за период 2016–2020. Сходно наведеној одлуци, Законом о буџету за 2018. годину је за овај програм Министарству одобрено 37.000 КМ. Заједно са неутрошеним и пренесеним средствима из 2017. године у износу од 886.584 КМ, Министарство је располагало са укупно 923.584 КМ. У 2018. години утрошено је 31.027 КМ на позицији Капитални грантови.

Ниска реализација расположивих средства последица је измјена Закона о служби у Оружаним снагама БиХ¹⁶ којима се старосна граница за рад војника у ОС са досадашњих 35 година, односно 38 година, помјерила на 40 година старости и 20 година војне службе.

Везано за вишегодишње капиталне пројекте Министарства, и даље су на снази одлуке које је Савјет министара БиХ донио 30.12.2015. године за сљедеће вишегодишње пројекте:¹⁷

- Одлука о одобравању вишегодишњег пројекта „Осигурање и унапређење оперативности хеликоптера Оружаних снага БиХ, са периодом реализације 2016–2025. година“ у износу од 300.000.000 КМ (300 милиона КМ).
- Одлука о одобравању вишегодишњег пројекта “Школовање официра војно-евиденционе специјалности авијација, са периодом реализације 2016–2024. година” у износу од 7.828.200 КМ.
- Одлука о одобравању вишегодишњег пројекта “Осигурање и унапређење оперативности моторних возила Оружаних снага БиХ, са периодом реализације 2016–2018. година” у износу од 21.211.000 КМ.
- Одлука о одобравању вишегодишњег пројекта “Набавка опреме за извршење задатака помоћи цивилним органима у реаговању на природне и друге катастрофе, са периодом реализације 2016–2020. година” у износу од 8.819.275 КМ.

У наведеним одлукама дефинисано је да ће средства за финансирање и динамика финансирања бити регулисана посебним одлукама Савјета министара БиХ. До 31.12.2018. године осигуран је дио неопходних средстава за наведене пројекте (Пројекат Осигурања и унапређења оперативности хеликоптера Оружаних снага БиХ и Пројекат Осигурања и унапређења оперативности моторних возила оружаних снага БиХ).

С обзиром на то да се ради о пројектима значајним за Министарство, желимо скренути пажњу на то да је потребно благовремено предузети све неопходне активности како би се евентуални ризици свели на најмању мјеру те предуприједили значајнији проблеми.

¹⁶ Службени гласник БиХ број 38/18

¹⁷ Службени гласник БиХ број 5/16

То подразумијева осигурање адекватне организационе структуре за реализацију пројеката, континуирану координацију, мониторинг, евалуацију и извјештавање о пројектима у свим њиховим фазама те правовремено осигурање свих неопходних правних и финансијских предуслова и претпоставки.

5.2 Биланс стања

У билансу стања на 31.12.2018. године исказана су укупна средства у износу 108.821.564 КМ. Укупне обавезе са изворима средстава исказане су у износу 141.827.177 КМ.

Значајне ставке биланса стања односе се на:

- новчана средства (172.107 КМ),
- краткорочна потраживања (267.443 КМ),
- интерне финансијске односе (65.373 КМ),
- неотписану вриједност сталних средстава (108.316.642 КМ),
- краткорочне текуће обавезе (9.691.767 КМ),
- обавезе према запосленима (21.439.881 КМ) и
- краткорочна разграничења (2.378.887 КМ).

Биланс стања приказан је у Табели II у прилогу Извјештаја.

5.2.1 Средства

Краткорочна потраживања исказана у билансу стања на 31.12.2018. године исказана су у износу 267.443 КМ и састоје се од потраживања од правних особа (543.336 КМ) и осталих потраживања (- 275.893 КМ).

Ревизијом је поново констатовано да поједина потраживања у оквиру групе конта *Остала потраживања* имају негативан салдо (потраживања за рефундацију накнада за боловање: -593.690 КМ, потраживања за преплаћене порезе и доприносе: -951 КМ, потраживања за штете од осигуравајућих друштава: -1.374 КМ, те прелазни рачун потраживања: -38.993 КМ) што није у складу са рачуноводственим правилима и принципима. На овај начин постоји и необјективан приказ укупних потраживања јер потраживања која имају негативан салдо умањују укупна потраживања. Наведено је посљедица неевидентирања потраживања у Главној књизи те нередовног савјевања са уплатама на Јединствени рачун трезора. Значајан износ потраживања је евидентиран у фебруару 2019. године, након сачињавања извјештаја пописне комисије и након што су иста и реализована (наплаћена).Током ревизије су нам предочени захтјеви Одсјека за обрачун плата и накнада упућени Одсјеку за материјално-финансијске послове у априлу 2019. године за евидентирањем потраживања по основу рефундације накнада за боловања из 2017. и 2018. године у износу цца 35.000 КМ.

ПРЕПОРУКА 6

Потребно је, приликом евидентирања трансакција и књиговодствених промјена у Главној књизи, осигурати потпуно поштивање рачуноводствених правила и принципа како би исказана салда на билансним позицијама била тачна и одражавала стварно стање. Неопходно је редовно вршити савјевање потраживања и уплата те правовремено предузимати све неопходне активности како би се потраживања Министарства и наплатила.

Ненаплаћена потраживања (292.880 KM): Министарство још увијек није наплатило потраживања од предузећа 'ДЕЛИКОМАТ' д.о.о. Томиславград, за закуп простора за постављање самоуслужних апарата за топле и хладне напитке и апарате са кондиторским производима у просторијама на локацијама МО и ОС БиХ по Уговору број 11-03-33-2313-27/15 од 01.08.2016 и Анексу уговора број 11-03-33-2313-42/15 од 25.10.2017. године. Споразум о отплати дуга у ратама потписан је 17.08.2018. године, али исти се не поштује, јер се рате не уплаћују према уговореној динамици. Према потписаном Споразуму, укупан дуг Деликомата према Министарству на дан 31.07.2018. године износио је 277.418 KM. Министарство је путем Правобранилаштва БиХ предузело кораке на покретању тужбе против наведеног предузећа.

ПРЕПОРУКА 7

Министарство је дужно да, без одлагања, предузме активности како би се евидентирала и наплатила потраживања по наведеном уговору те успостави ефикасан систем интерних контрола од уговарања, евидентирања и наплате потраживања по свим основама.

Стална средства: У пословним књигама Министарства евидентирана су улагања у објекте и опрему која су извршена из буџета и донаторских средстава од датума када је основано Министарство, као и дио процијењене вриједности наслијеђене имовине.

Стална средства Министарства евидентирана су у укупном износу од 108.316.642 KM, а састоје се од:

- грађевина – вањска освјетљења, тротоари и ограде (129.996 KM) и монтажни објекти (28.616 KM),
- опреме (309.768.737 KM),
- сталних средстава у облику права (2.997.832 KM),
- средстава у припреми (20.355.955 KM),
- средства ван употребе (1.349.823 KM) и
- исправке вриједности сталних средстава (226.314.317 KM).

Основна повећања у току године односе се на укњижење процијењене вриједности средстава везе и информатичке опреме (9.012.900 KM) и противоклопног наоружања у износу од 2.568.738 KM, набавке из капиталних издатака (1.655.428 KM), примљене донације (2.727.710 KM), активирање временских разграничења, итд.

Износ евидентиран на средствима ван употребе (1.349.823 KM) односи се на моторна возила која су намијењена за продају. У току године је износ од 1.063.151 KM прекњижен на средства намијењена продаји на основу одлуке о стављању средстава ван употребе. Најзначајније искњижење односи се на искњижење опреме за пријенос података и гласа у корист друге институције (76.099 KM), продаја средстава (96.859 KM), расхоровање хеликоптера (917.910 KM), расхоровање по попису, итд.

Средства у припреми (20.355.955 KM): Салдо у износу од 16.355.714 KM евидентиран на конту *Припрема и изградња осталих зграда* се највећим дијелом односи на инвестициска улагања у објекте који нису евидентирани у пословним књигама Министарства, због постојеће проблематике државне имовине. Од наведеног износа 16.094.183 KM пренесено је из претходних година, док је износ од 261.531 KM пренесен са конта *Опрема у припреми*. Салдо конта *Опрема у припреми* (3.992.724 KM) највећим

дијелом се такођер односи на инвестицијска улагања у објекте који нису евидентирани у пословним књигама Министарства услјед истог проблема.

5.2.2 Обавезе

Краткорочне текуће обавезе исказане су у износу 9.691.767 КМ, што је у односу на претходну годину више за 3.407.173 КМ. Значајне краткорочне текуће обавезе односе се на обавезе према добављачима које су на 31.12.2018 године исказане у износу од 9.686.889 КМ.

Конфирмације салда: На бази узорка, за одређени број добављача, послани су захтјеви за конфирмацијом салда на 31.12.2018. године. Анализом примљених конфирмација и њиховим поређењем с Главном књигом Министарства, те анализом прегледа неусаглашених стања са добављачима који је сачињен у рачуноводству Министарства, поново је утврђено да постоје неслагања у салдима обавеза према добављачима. Такођер, у рачуноводству је, крајем године, запримљен велики број извода отворених ставки (ИОС) које су, сходно одредбама Закона о рачуноводству за правне особе, добављачи доставили Министарству. Према прегледу неусаглашених стања из рачуноводства Министарства, стање за 27 примљена ИОС-а није било усаглашено. На основу достављених конфирмација за 16 добављача поново су установљена значајна неслагања са салдима у Главној књизи. Утврђене разлике се већином односе на неусаглашене обавезе према електродистрибуцијама (дуговања до 2016. године бивших ентитетских министарстава одбране, спорне обрачунате затезне камате које нису евидентирани и др.), које је потребно адекватно образложити и документовати у сарадњи са добављачима, те утврдити да ли и у којем тачно износу оне представљају обавезе Министарства.

ПРЕПОРУКА 8

Поново препоручујемо Министарству да процесу усаглашавања салда дуговања са добављачима посвети дужну пажњу, те да стања дуговања са значајнијим добављачима периодично усаглашава. За неусаглашене обавезе са добављачима из ранијег периода препоручујемо да се, у сарадњи с датим добављачима, утврди да ли и у којем тачно износу оне представљају обавезе Министарства те се предузму даље активности у циљу коначног уређења стања по овом питању.

Краткорочне текуће обавезе према запосленима: 21.439.881 КМ се односе на обавезе за:

- плате (6.130.402 КМ),
- обавезе за накнаде плата (3.345.955 КМ),
- остале обавезе за накнаде трошкова запослених (4.633.591 КМ) те
- обавезе за порезе и доприносе (7.329.934 КМ).

Краткорочна разграничења исказана су у износу од 2.378.887 КМ и углавном се односе на разграничене расходе за набавку сталних средстава и радова на реконструкцији и инвестиционом одржавању по уговорима закљученим у 2018. години, а који ће бити реализовани у 2019. години (1.817.297 КМ).

Разграничени расходи из 2017. године: Министарство је са 31.12.2017. године у Главној књизи, на конту разграничених расхода за набавку роба и услуга, евидентирало износ од 1.706.242 КМ од чега се највећи дио односио на уговоре закључене за радове на

реконструкцији и инвестиционом одржавању (1.134.499 КМ). Са 31.12.2018. године реализовано је укупно 1.636.947 КМ или 96%. Министарство је обавијестило Министарство финансија и трезора БиХ о неискориштеним средствима у износу од 69.295 КМ, како би се иста оприходовала. Нереализована средства односе се на мање реализоване вриједности радова у односу на уговорене те обрачунате пенале за кашњење у реализацији уговорених радова.

5.2.3 Попис средстава и обавеза

- **Попис сталних средстава**

На основу одлуке о редовном годишњем попису имовине, потраживања и обавеза у Министарству и Оружаним снагама БиХ те наредбе начелника Заједничког стожера Оружаних снага БиХ, извршен је попис средстава, залиха материјала и ситног инвентара, потраживања и обавеза те сачињен Извјештај Централне комисије за попис о извршеном попису у Министарству и Оружаним снагама БиХ за 2018. годину. Пописом је обухваћена целокупна перспективна покретна имовина, неперспективна покретна имовина, новчана средства у благајнама, средства дата и примљена на привремену употребу те објекти на перспективним локацијама. Комисије су урадиле појединачне извјештаје о попису сталних средстава на 31.12.2018. године. Извршен је обрачун амортизације појединачно по сваком сталном средству.

Поступцима ревизије утврђене су сљедеће неправилности приликом пописа средстава и обавеза:

Попис у Оружаним снагама Босне и Херцеговине: На активностима пописа Оружаних снага БиХ, укупно је било ангажовано 777 лица у 252 пописне комисије. Од тог броја, 12 комисија су пописивале новчана средства, 47 комисија су биле задужене за координацију, а 193 комисија су пописивале средства и објекте. Пописне комисије су стања материјалних средстава утврђивале бројањем и мјерењем на лицу мјеста. Код пописа стрељива, стварно стање је утврђивано на начин да су кориштени подаци са сандука за стрељиво који су оригинални, запечаћени и пломбирани која се метода може сматрати релативно поузданом.

По извршеном уносу података у пописне листе, а према плану обрачуна инвентуре, пописне комисије су извршиле обрачун инвентуре. Након обрачуна инвентуре на нивоу јединица Оружаних снага, анализирано је књиговодствено и стварно стања средстава, утврђене разлике (мањак и вишак) те сачињена потребна документација за покретање поступка. За сваки евидентирани мањак, комисије за попис су сачиниле извјештаје, узеле изјаву од руковалаца средством те, у складу са Правилником о поступку за накнаду материјалне штете војних лица на служби у Министарству и Оружаним снагама, сачиниле закључак о покретању поступка за накнаду штете.

Попис новчаних средстава извршен је у 13 благајни у заповједништвима и јединицама Оружаних снага те нису утврђена одступања књиговодственог стања од стања утврђеног пописом.

Пописне комисије Оружаних снага БиХ су извршиле попис непокретне перспективне имовине, односно објекте за смјештај људства, складишта и вишенамјенске објекте на перспективним локацијама. Пописом су утврђени подаци о величини, спратности, локацији, намјени и кориснику објекта. Књиговодствена евиденција ових објеката не евидентира се на нивоу Оружаних снага БиХ.

Пописне комисије су утврдиле како поједина стална средства нису за даљу употребу и првобитно намјену, односно да је њихов поправак нерентабилан и неекономичан. Таква средства су предложена за расхоровање. Правилником о финансијском и материјалном пословању у Министарству и Оружаним снагама, који је ступио на снагу 29.09.2016. године, утврђено је како ће Сектор за набавку и логистику, у року од дванаест мјесеци од ступања на снагу Правилника, између осталог, министру одбране припремити на одобравање упутство о расхоровању. Иако је рок за доношење упутства давно истекао, Министарство још увијек није донијело упутство о расхоровању сталних средстава па се процес расхоровања сталних средстава не може обавити до краја. Такођер, средства предложена за расход стварају потешкоће пописним комисијама те отежавају функционисање Оружаних снага.

Комисија за координацију је констатовала како је цјелокупан процес инвентарисања покренут благовремено те је исто имало позитивне учинке на процес пописа. Идентификовани су одређени проблеми и потешкоће при реализацији пописа те у циљу унапрјеђења наредних циклуса инвентарисања дате одређене препоруке. Тако је сугерисано да се стандардизују обуке пописних комисија, покрену процедуре расхоровања средстава, ажурирају средства с додијељеним ИД бројевима, осигурају овлаштену калибрацију резервоара. Уочени су одређени проблеми који отежавају, усложњавају и успоравају сам процес пописа: у појединим јединицама нису попуњена кључна мјеста у материјално-финансијском органу, неадекватно стање инфраструктуре, оптерећење персонала у пописним комисијама с другим обавезама током трајања инвентуре те пријем робе с тржишта за вријеме провођења инвентуре.

Попис сталних средстава Министарства: За попис сталних средстава Министарства именована је посебна комисија од пет чланова. Комисија је извршила попис, утврдила вишкове и мањкове по попису и сачинила Извјештај. Попис је извршен на основу пописних листа из модула сталних средстава по канцеларијама и осталим просторијама у згради сједишта Министарства те магацину.

ПРЕПОРУКА 9

У циљу унапрјеђења процеса пописа у Министарству, потребно је што прије донијети интерна акта везана за расхоровање сталних средстава, како је то прописано Правилником о финансијском и материјалном пословању у Министарству и Оружаним снагама, како би се у коначници Министарство ослободило од застарјелих и неупотребљивих средстава.

5.2.3.1 Попис потраживања и обавеза

Попис потраживања: Посебна Комисија за попис потраживања извршила је попис потраживања са стањем на 31.12.2018. године према подацима у Главној књизи на дан 21.02.2019. године. Комисија је у извјештају навела да у моменту пописа нису била проведена сва књижења тако да се стање потраживања које је комисија констатовала разликује од стања исказаног у Билансу стања, али комисија није констатовала тачан укупан износ разлике.

Нпр. Пописна комисија је констатовала да *Остала потраживања* (група 1313) износе - 465.681 КМ, док ова потраживања у коначној ГК и Билансу стања износе -275.893 КМ. Такође, пописна комисија није извршила попис потраживања од органа (конто 161111)

која су у Билансу стања евидентирана у износу 65.373 KM (односе се на потраживања од DCA – SAR мисију за задњи квартал).

Попис обавеза: У извјештају о попису обавеза је наведено да чланови комисије за попис обавеза у вријеме трајања пописа нису били присутни те је члан Централне пописне комисије, шеф Одсјека за материјално-финансијске послове сам извршио попис обавеза са стањем на 31.12.2018. године, узевши коначно податке из Главне књиге на дан 21.02.2019. године.

Обавезе према запосленим: Министарство је раније у току године, у сарадњи са Министарством финансија и трезора, вршило усаглашавање стања из главне и помоћне књиге, као и сравњење обавеза по основу пореза и доприноса са надлежним пореским управама. Поступцима ревизије установили смо да, као и претходне године, постоје одступања стања на контима појединих обавеза у односу на документацију на основу које се врши њихово евидентирање. Иако смо усмено информисани да се поменути салдо обавеза односи само на децембарску плату, ревизијом је констатовано да су исказане обавезе у Главној књизи мање од обавеза по фактури за децембарску плату (цца 400.000 KM). Током ревизије нисмо добили одговор на питање на шта се наведена разлика односи, односно шта чини исказане обавезе по овом основу на 31.12.2018. године. Комисија за попис обавеза је у свом извјештају дала преглед поменутих обавеза, међутим није констатовала наведену разлику, а самим тим ни узрок неслагања.

ПРЕПОРУКА 10

Министарство треба наставити активности на утврђивању узрока наведених одступања те у сарадњи са Министарством финансија и трезора БиХ извршити одговарајућа књижења у Главној књизи у циљу исказивања стварног стања обавеза по датом основу. Такођер, потребно је завршити процес сравњења обавеза по основу пореза и доприноса са надлежним пореским управама.

Разграничени расходи у износу 1.835.293 KM нису пописани јер су књижени након извршеног пописа, тј. 22.2.2019. године (приликом пописа разграничени расходи су износили 87.290 KM).

Попис потраживања и обавеза није био свеобухватан јер су књижења вршена и након извршеног пописа. Попис потраживања и обавеза је, у принципу, подразумијевао само преписивање стања по контима из Главне књиге без упоређивања истог са стварним стањем, те испитивањем оправданости исказаних салда на појединим контима (као нпр. застарјелост потраживања и сл.).

ПРЕПОРУКА 11

Препоручујемо Министарству да попису потраживања и обавеза посвети дужну пажњу те предузме активности на рјешавању уочених слабости. Поново истичемо да је за ефикасно и ефективно провођење свих пописних активности потребно осигурати ажурно књиговодство и квалитетне припремне активности. Министарство је сва неопходна књижења на билансним позицијама дужно извршити прије пописа, а евентуална одступања стварног стања, утврђеног пописом, у односу на књиговодствено стање треба констатовати пописна комисија те након тога провести одговарајућа књижења.

5.2.4 Статус покретне перспективне и неперспективне војне имовине бивших министарстава одбране Републике Српске и Федерације БиХ

Покретна перспективна војна имовина: Министарство је и у 2018. години наставило с активностима процјене и укњижбе перспективне војне имовине, а темељем Споразума о коначном располагању свим правима и обвезама на покретној имовини која ће даље служити за потребе Министарства. На темељу одлука о повећању вриједности сталних средстава, у јединствен рачуноводствени систем Министарства укњижена су средства везе и информатичке опреме (9.012.900 КМ) те протуоклопног наоружања (2.568.738 КМ). Процијењена је вриједност пјешадијског и артиљеријског наоружања укупне вриједности преко 50.000.000 КМ, радионичке опреме вриједности од око 400.000 КМ те ситног инвентара и радионичке опреме, али закључно с 31.12.2018. године ова имовина није била евидентирана у пословним књигама Министарства.

Иако је утврђени рок за окончање процеса процјене и укњижбе покретне имовине био 30.06.2018. године, овај процес још увијек није довршен. Дакле, још увијек није омогућено вриједносно приказивање ове имовине у пословним књигама Министарства за 2018. годину, како то налаже Међународни рачуноводствени стандард 16 – Некретнине, постројења и опрема. Неприказивање ове имовине у пословним књигама Министарства узрокује потешкоће у третману и евидентирању инвестицијског одржавања сталних средстава. Одговорност за процјену материјалних средстава је на Министарству, а у

Иако је утврђени рок за окончање процеса процјене и укњижбе покретне имовине био 30.06.2018. године, овај процес још увијек није довршен што директно утиче на тачност исказаних билансних позиција.

процесу ревизије се нисмо упуштали у појединачне процјене вриједности истих. Напомињемо да процјена имовине и њена укњижба, односно неукњижба, директно утиче на тачност исказаних билансних позиција.

Министрица одбране је 16.03.2018. године донијела Одлуку за окончање процеса процјене имовине и укњижење покретне имовине. Као крајњи рок за окончање овог процеса одређен је 30.06.2018. године.

ПРЕПОРУКА 12

Имајући у виду трајање овог процеса и дефинисане рокове, потребно је да Министарство што прије оконча активности на процјени и укњижби покретне перспективне имовине у пословне књиге Министарства.

Покретна неперспективна војна имовина: Покретна неперспективна војна имовина је власништво ентитета, иако Министарство одвојено чува ову имовину у својим складиштима коју пописује и натурално усаглашава с материјалним евиденцијама. Процес поврата материјалних средстава Влади Федерације БиХ је окончан, док се активности поврата неперспективних средстава Влади Републике Српске настављају и у 2019. години, иако је процес поврата практично приведен крају (извршен поврат 49.449 од 49.560 ставки, односно преко 99%).

5.4. Преглед динамике запошљавања

Према прегледу динамике запошљавања у периоду од 1.1. до 31.12.2018. године, у Министарству је планирано 10.011 запослених, а то је и број запослених одобрен Законом

о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2018. годину¹⁸. Укупан број запослених на крају године био је 9.945. Од тог броја, 874 се односи на цивилна, а 9.071 на војна лица.

У току године у Министарству и Оружаним снагама БиХ је извршен пријем 759 запослених од чега се 51 односи на цивилна лица, а 708 на професионална војна лица. У истом периоду Министарство је по разним основама напустило 538 лица и то 79 цивилних лица те 459 професионалних војних лица. Преглед динамике запошљавања укључује и интерне премјештаје и унапрјеђења.

У току године у Министарству и Оружаним снагама је запослено 51 цивилно лице. Од тог броја, 25 особа је запослено путем јавног огласа на неодређено вријеме (девет државних службеника и 16 запосленика), 13 на одређено вријеме (од чега је пет лица именовано на мјеста шефа кабинета министрице те савјетнике министрице и савјетнике замјеника министрице), а 13 особа је интерно премјештено. Интерни премјештаји државних службеника су обављени наконведеног интерног конкурса.

6. ЈАВНЕ НАБАВКЕ

Наводимо опћа запажања и слабости уочене током ревизије процеса јавних набавки:

Уочен је протек значајног временског периода од тренутка припреме, израде и одобравања тендерске документације, до процеса уговарања, односно потписивања уговора с изабраним понуђачем;

Министарство је у складу са Законом о јавним набавкама 22.02.2018. године донијело План јавних набавки за 2018. годину те у току године извршило три измјене плана. Поступке јавних набавки проводе комисије формиране посебно за сваки

поступак јавне набавке.

Министарство је планирало провести јавне набавке у вриједности од 27.160.356 КМ. Проведено је 188 поступака јавних набавки укупне вриједности 15.543.692 КМ, од чега:

- 59 отворених поступака у вриједности од 12.525.813 КМ,
- 19 конкурентских поступака у вриједности од 410.191 КМ,
- четири ограничена поступка у вриједности од 328.298 КМ,
- 24 преговарачка поступка укључујући и анекс ИИ у вриједности од 1.966.744 КМ,
- један поступак примјеном изузећа од Закона о јавним набавкама у износу од 26.576 КМ, те
- 77 директних поступака.

Предметом ревизије биле су одређене, финансијски значајније и, према професионалној процјени ревизора, ризичније процедуре јавних набавки. На основу ревидираних процедура јавних набавки проведених у 2018. години, наводимо опћа запажања и слабости у процесу јавних набавки:

- Планом набавки је предвиђено да се одређене процедуре јавних набавки окончају у првом кварталу, а у стварности ниједна од процедура јавних набавки није покренута прије мјесеца марта, тако да нису могле ни бити окончане у првом

¹⁸ Службени гласник БиХ број: 8/18

кварталу. Кашњење у покретању процедура јавних набавки уочено је и у осталим кварталима;

- Уочен је протек значајног временског периода од тренутка припреме, израде и одобравања тендерске документације, до процеса уговарања, односно потписивања уговора с изабраним понуђачем;
- Тендерска документација у одређеним случајевима поред детаљног описа предмета набавке садржи и позивање на одређене робне марке са или без навођења ознаке „или еквивалент“, а исто је у складу са Законом о јавним набавкама могуће примијенити само ако се предмет набавке не може довољно прецизно и разумљиво описати;
- Министарство није у свим случајевима посветило довољно пажње истраживању тржишта, односно исто није документовало на адекватан начин. Обавеза истраживања тржишта и његовог документовања дефинисана је, између осталог, и Правилником о планирању, организовању и извршавању логистичких потреба у Министарству одбране и Оружаним снагама Босне и Херцеговине који је донесен у 2018. години;
- У закљученим купопродајним уговорима, Министарство је дефинисало рок за испоруку роба, радова и услуга, који се веже за издавање наруџбенице, али без да је дефинисан рок за издавање наруџбенице;
- Министарство није у свим случајевима адекватно извршило процјену вриједности јавних набавки. Процедуре јавних набавки у којима су цијене достављених понуда значајно прелазиле процијењену вриједност набавке су поништене, а, у случају да понуђена цијена није значајно прелазила процијењену вриједност, извршена је прерасподјела средстава и процедуре су окончане закључењем уговора;
- Успостављена је евиденција о примљеним банковним гаранцијама у 2018. години, али систем интерних контрола у Министарству у свим случајевима не функционише кад је у питању процес активирања и наплате примљених банковних гаранција за уредно извршење уговора (Министарство није реализовало банкарску гаранцију за добро извршење уговора у вриједности 24.877 КМ).

ПРЕПОРУКА 13

Потребно је детаљно анализирати уочене слабости везане за јавне набавке те додатно унаприједити систем интерних контрола процеса јавних набавки.

Министарство је предвидјело провођење е-аукције за поступке јавних набавки код којих се, као критеријум за додјелу уговора, користи најнижа цијена, за 29% планираних поступака јавних набавки, што није у складу са одредбама Правилника о условима и начину кориштења е-аукције. Наведеним Правилником дефинисано је да су уговорни органи дужни предвидјети провођење е-аукција за најмање 50% поступака јавних набавки у 2018. години.

ПРЕПОРУКА 14

Потребно је да Министарство у наредном периоду усклади планирани број поступака јавне набавке за које се планира провести е-аукција са одредбама Правилника о условима и начину кориштења е-аукције.

Ревидирањем појединих поступака јавних набавки, утврдили смо следеће неправилности:

6.1. Набавка телекомуникационе опреме

На основу одлуке о набавци, покренут је отворени поступак набавке телекомуникационе опреме (лот 1 - материјал за оправку и одржавање, лот 2 - мрежна опрема за пренос података и гласа, лот 3 и лот 4 - радијска, телевизијска и комуникациона опрема) процијењене вриједности 104.641 КМ без ПДВ-а. Тендерску документацију преузело је 38 понуђача, а 17 измјену тендерске документације. До рока предвиђеног за пријем понуда достављене су три понуде за лот 1 и лот 3, двије понуде за лот 2 и једна понуда за лот 4. Све понуде су оцијењене као квалификоване и биле су предмет вредновања. Поступак јавне набавке није понављан и није било жалби понуђача у поступку. Вриједност закљученог уговора за лот 1 износи 14.057 КМ, за лот 2 70.402 КМ и за лот 3 10.952 КМ. Министарство је поништило поступак набавке за лот 4 јер је цијена у достављеној понуди значајно прелазила максимални износ назначен у тендерској документацији.

Увидом у техничку документацију констатовали смо да је иста имала видљиве елементе позивања на робе одређене робне марке (телефон) при чему није кориштен појам еквивалент. Поред наведеног, тражен је факс апарат одређеног произвођача, а изабрани понуђач је доставио понуду факс апарата другог произвођача која не задовољава све тражене карактеристике. Одабрани ручни радио уређаји такођер не задовољавају техничку спецификацију.

ПРЕПОРУКА 15

Техничке спецификације треба прилагодити стварним потребама и осигурати да исте задовољава више произвођача, како би се осигурало досљедно поштовање основних принципа Закона о јавним набавкама и на економичнији начин набављала потребна опрема. Министарство мора детаљно евалуирати понуде и прихватити искључиво оне понуде које задовољавају све тендерском документацијом постављене услове.

6.2. Набавка авиокарата

Процедура избора добављача за набавку авиокарата процијењене вриједности 1.764.103 КМ, без ПДВ-а, која је започета у 2017. години, окончана је у 2018. години поништењем поступка јавне набавке из разлога што ниједна понуда није прихватљива за уговорни орган.

Наиме, Министарство је 23.04.2018. године донијело одлуку о избору понуђача Centrotans Eurolines д.д. Сарајево као најповољнијег на коју је понуђач Euroline travel д.о.о. Бања Лука изјавио жалбу Канцеларији за разматрање жалби БиХ. Рјешењем Канцеларије од 11.07.2018. године жалба је усвојена те поништена одлука Министарства

о избору најповољнијег понуђача и предмет враћен на поновни поступак. Такођер, наведени понуђач је пред Судом БиХ 14.08.2018. године покренуо управни спор против рјешења Канцеларије за разматрање жалби од 11.07.2018. године, јер је, према наводима тужиоца, исто контрадикторно. У складу са Рјешењем Канцеларије за разматрање жалби од 11.07.2018. године, Министарство је 06.08.2018. године донијело одлуку о поништењу поступка јавне набавке авиокарата из разлога што ниједна понуда није прихватљива за уговорни орган. Добављач Centrotans Eurolines д.д. Сарајево је изјавио жалбу Канцеларије за разматрање жалби на ову одлуку, а Канцеларија је рјешењем од 23.10.2018. године жалбу одбила као неосновану.

Нова процедура набавке није покренута до краја 2018. године, тако да је настављена пракса из 2017. године да се набавка авиокарата врши готовински, путем благајне, одобравањем аконтације лицу које иде на службени пут и правдањем трошкова авиокарата приликом реализације путног налога. Набавка је углавном вршена код раније изабраног добављача са којим је уговор истекао у августу 2017. године, а увидом у фактуре утврђено је да се наплаћује иста цијена агенцијске услуге у висини од 70 КМ по купљеној карти, иако је уговор истекао у августу 2017. године. Укупни издаци за трошкове пријевоза у иностранство јавним средствима у 2018. години, који се највећим дијелом односе на набавку авиокарата, износе 397.617 КМ.

ПРЕПОРУКА 16

С обзиром на то да Министарство нема изабраног понуђача за набавку авиокарата већ дужи период, потребно је предузети све неопходне активности како би се процедура јавне набавке провела у што скорије вријеме.

6.3. Набавка војне опреме

На основу Одлуке о покретању поступка набаве војне опреме, проведен је отворени поступак јавне набавке процијењене вриједности 193.854 КМ који је садржавао шест лотова. Обавјештење о јавној набавци објављено је на порталу јавних набавки. Комисија за набавку је констатовала како је пристигло шест квалификованих понуда. Након оцјене и вредновања понуда, комисија је дала препоруку да се закључе уговори с најповољнијим понуђачима. Одлука о избору најповољнијих понуђача донесена је 11.06.2018. године, након чега су потписани уговори са понуђачима.

Детаљно је тестирана документација за лот 1 и лот 5. Оквирни споразуми на три године са изабраним добављачима закључени су 29.08.2018. године за лот 1 у вриједности од 381.255 КМ, те 14.08.2018. године за лот 5 у вриједности од 166.500 КМ.

Правилником о планирању, организирању и извршењу логистичких потреба у Министарству и ОС БиХ предвиђено је да, ако се тендерском документацијом захтијева достављање узорка за робе, комисија за набавке преузима узорке заједно са понудама. Надаље, Законом о јавним набавкама БиХ је предвиђено да свака понуда обавезно мора садржавати доказе о финансијској, техничкој и професионалној способности.

Тендерском документацијом, конкретније Анексом 6 - Нацрт уговора, предвиђена је обавеза продавца да, након потписивања уговора, а најкасније у року од 30 дана, изради узорке одређених роба и исте достави купцу. Уз узорак робе, продавац је у обавези доставити и сертификат о квалитету. Предвиђено је да, након што купац да позитивно мишљење на достављени узорак, односно одобри исти, обавезан је продавцу доставити наруџбеницу да изврши испоруку предметне робе. Дакле, уговорни орган захтјева

достављање узорка накнадно, односно након избора најповољнијег понуђача и закључивања уговора.

На овај начин дефинисана тендерска документација није у складу са интерним Правилником о планирању, организирању и извршењу логистичких потреба у Министарству и ОС БиХ као нити темељним принципима Закона о јавним набавкама. Непримјењивањем одредби интерног акта везано за јавне набавке, непотребно се продужује трајање цјелокупне процедуре јавне набавке.

ПРЕПОРУКА 17

Потребно је ускладити услове дефинисане тендерском документацијом са захтјевима из Правилника о планирању, организирању и извршењу логистичких потреба у Министарству и ОС БиХ, како би се процес јавних набавки обављао што ефикасније.

6.4. Набавка хране

Набавка хране проведена је отвореним поступком процијењене вриједности 2.450.982 КМ, без ПДВ-а, са предвиђеним потписивањем оквирног споразума на три године. Набавка је подијељена у 11 лотова. Тендерском документацијом дефинисани су услови за квалификацију добављача у смислу личне, економске и професионалне способности те техничке способности. Техничке карактеристике су дефинисане техничким условима за артикле хране који се користе по плану исхране у Оружаним снагама од 06.12.2017. године, док су количине појединих артикала наведене у тендерској документацији.

Тендерску документацију преузело је укупно 25 добављача, а у предвиђеном року примљене су три понуде за све лотове. Комисија је извршила евалуацију примљених понуда те направила ранг листу и дала препоруку да се изаберу најповољнији добављачи. Оквирни споразуми су, у складу са тендерском документацијом, потписани на три године у висини процијењене вриједности за поједине лотове. Након прибављеног мишљења Правобранилаштва БиХ, потписани су уговори на једну годину.

Нису уочене битније неправилности приликом провођења процедуре јавне набавке хране, осим за лот 3. Наиме, у тендерској документацији, у захтјевима везано за техничку и професионалну способност, тражено је да добављач има успјешно искуство у реализацији најмање једног уговора чији су карактер и комплексност исти онима који се односе на понуђену робу за период 01.01.2016. године до дана достављања понуда. Изабрани понуђач није доставио потврду која доказује да је у траженом периоду извршена испорука роба које су по карактеру исте као и набавка дефинисана у тендерској документацији.

ПРЕПОРУКА 18

Комисија, приликом прегледа и евалуације понуда, треба цијенити достављене доказе у складу са захтјевима дефинисаним у тендерској документацији, а понуде које нису у складу са истом одбацити као непотпуне.

6.5. Набавка моторних возила

Министарство је у 2018. години покренуло поступак јавне набавке службених моторних возила. Поступак јавне набавке службених специјализираних возила за потребе Оружаних снага БиХ, број 11-03-26-2236-3/18, је покренут у августу 2018. године, а ради се о преговарачком поступку са објавом обавјештења.

Укупна вриједност предметне набавке је 18.129.059 КМ без ПДВ-а (21.211.000 КМ са ПДВ-ом). За 2018. годину је планирана реализација у износу од 6.040.170 КМ без ПДВ-а. Предмети набавке су подијељени у 28 лотова.

Анализом тендерске документације, ревизија није уочила формалне недостатке, али, опреза ради, наглашавамо да се ради о изразито комплексном поступку јавне набавке у погледу обима документације, броја предмета набавке, броја лотова, као и изабране процедуре. Надаље, током поступка су изјављене четири жалбе потенцијалних понуђача у смислу одабраног поступка јавне набавке. Министарство је упутило изјашњења, те је поступак по жалбама у току.

7. ОСТАЛО

7.1. ИТ ревизија

Пројекат успоставе електронске подршке пословним процесима DMS: Уговор за имплементацију Пројекта успоставе електронске подршке пословним процесима на бази Oracle Web Contents сервера је закључен 23.12.2014. године у износу од 245.051 КМ са ПДВ-ом. Фактура је запримљена крајем децембра 2015. године и у јануару 2016. године реализована у цијелости када је пројекат требао бити реализован и када је реализација пројекта практично била у почетној фази.

У радно окружење МО и ОС БиХ током 2017. године извршен је трансфер четири од седам апликативних модула. Кроз анекс динамичког плана за техничку примопредају система електронског пословања крајем 2018. године су реализована и у радно окружење стављена преостала три модула. Према записнику о пријему система електронске подршке пословним процесима, понуђач је развио предметне модуле у складу са спецификацијама. Тестирањем рада модула, Министарство је уочило да исти не подржавају у цијелости потребе пословних процеса за које су развијени, јер је у међувремену дошло до промјена процедура у тим пословним процесима или одређене функционалне потребе нису препознате код исказивања захтјева за развој система.

ПРЕПОРУКА 19

Министарство треба омогућити да успостављени DMS систем у цијелости подржи потребе пословних процеса за које је намијењен.

Видеоколаборациони систем: Кроз измијењену намјенску структуру буџета за 2016. годину, умјесто средстава за успоставу *backup* система, одобрена су средства за успоставу видео колаборационог система, а набавка истог није реализована у 2016. Поступак јавне набавке, процијењене вриједности 360.000 КМ са ПДВ-ом, покренут је путем отвореног поступка крајем августа 2017. године. Након дуже жалбене процедуре, Министарство је донијело Одлуку о поништењу поступка јавне набавке. Против донесене

одлуке је изјављена жалба Канцеларији за разматрање жалби која је, рјешењем број ЈХ2-01.07-1-616-6/18 од 6.11.2018. године, одбачена као неоснована. Средства планирана у 2018. години за видео колаборациони систем нису реализована. Кашњење у провођењу процедура јавних набавки за посљедицу може имати, и има, нереализацију буџетских средстава у предвиђеном периоду, као и стварање додатног проблема осигурања средстава за исте намјене у наредном периоду.

ПРЕПОРУКА 20

Министарство треба предузети радње у циљу реализације пројекта видео колаборационог система.

Модул за праћење залиха: Министарство одбране БиХ, у оквиру информационог система финансијског управљања (ИСФУ), користи модул за праћење залиха. Ревизијом Министарства сагледано је стање модула у односу на претходни период и дате препоруке. Почетком 2019. године све залихе су пребачене у нови систем.

Пресликавање стања нових залиха из складишта у модул залиха условљено је комплексном организацијом Оружаних снага БиХ и Министарства одбране БиХ па оно може трајати и неколико седмица што неповољно утиче на ажурност модула те отежава управљање залихама. Министарство финансија и трезора БиХ донирало је одређен број рачунара у циљу увезивања и праћења стања залиха на нивоу бригада и батаљона. У протеклом периоду сви рачунари, изузев једног, су стављени у функцију.

На основу увида у рад модула за праћење залиха, уочено је да исти вуче све податке од када је стављен у употребу тако да су сви извјештаји обимни и непрегледни јер приказују податке од 2015. године. Тренутно модул нема могућност затварања периода те отварања почетних стања. Квалитет извјештавања модула залиха тренутно не задовољава потребе Министарства. Руковаоци у складиштима немају увид у стање залиха у модулу. Пред крај године, односно прије инвентуре, врши се срањење ручних евиденција које се воде са стањем у модулу, а исто би требало вршити континуирано током цијеле године или путем приступа модулу од стране особа које су задужене за вођење складишта или путем достављања докумената из модула који ће пратити сваки улаз или излаз из складишта. Одређена поља у новом модулу још увијек нису у складу са Упутством о књиговодству и евиденцији у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ. Проведена је интерна обука запослених за рад у модулу залиха.

Препорука 21

Потребно је оформити комисију која ће сагледати све захтјеве корисника и недостатке модула залиха, као што су немогућност затварања периода, недостаци у извјештавању, усклађеност са Упутством о књиговодству и евиденцији у Министарству одбране и Оружаним снагама БиХ и слично, те, у сарадњи са Министарством финансија и трезора БиХ, предложити конкретне мјере у циљу рјешавања проблема, унапрјеђења и што квалитетнијег рада модула залиха.

Модул за управљање дуготрајном имовином: Министарство одбране БиХ, унутар ИСФУ система, користи Модул за управљање дуготрајном имовином. Ревизијом Министарства сагледано је стање модула у односу на претходни период и дате препоруке. Уочено је да један дио сталних средстава још увијек није пренесен у нови систем те се води у старом

систему. Разлог томе је прије свега неусклађеност постојеће номенклатуре. Да би се стална средства пренијела из старог у нови систем потребно је да се креирају приједлози нових назива средстава те се процијени њихова вриједност како би се омогућио унос у нови модул. Један број средстава није се водио у одговарајућем систему па су нека стална средства вођена као залихе, и обрнуто. Споменуто отежава попис и управљање дуготрајном имовином. Покренуте су одређене активности, у форми издавања наредби, а у циљу превазилажења споменутих проблема.

ПРЕПОРУКА 22

Потребно је окончати неопходне активности и сву дуготрајну имовину објединити у нови модул за управљање дуготрајном имовином. Поред тога, у сарадњи са Министарством финансија и трезора БиХ, проводити консултације у циљу што ефикаснијег кориштења модула те управљања дуготрајном имовином.

7.2. Судски спорови

Министарство је током 2018. године поступало у укупно 111 парничних спорова пред судовима у БиХ. Укупна вриједност наведених спорова, према тужбеним захтјевима, је 337.997 КМ. Висина укупног износа свих уважених тужбених захтјева, у првостепеном поступку (у цијелости или дјелимично) је 158.106 КМ, што је приближно 50% у односу на збир свих тужбених захтјева.

Слично као и претходне године, приближно 90% спорова односи се на потраживања из радног односа по различитим основама (накнада штете, накнада за превоз, разлике чинова и сл.). Остали спорови су управни спорови ради поништења рјешења, односно парнични спорови.

ПРЕПОРУКА 23

Министарство треба посветити дужну пажњу проблематици спорова из радног односа те подузети потребне кораке којима би се смањио број тужбених захтјева по основу права из радног односа.

Везано за спор Министарства са фирмом “Scout” д.о.о. Загреб, који је окончан правомоћном пресудом у корист тужитеља, стране су се споразумјеле о њеном сукцесивном извршењу. Напомињемо да се ради о испуњавању обавеза према уговору о продаји оружја и муниције чија је вриједност, према тужбеном захтјеву, 20.000.000 КМ, а који је другостепеном пресудом, по жалби Министарства, пресуђен у корист тужитеља.

Поред наведених спорова, правно лице С.І.В.О.С д.о.о. Сарајево је, пред надлежним судом, покренуо управни спор ради поништења Одлуке о поништењу јавног огласа за продају секундарних сировина Министарства одбране Босне И Херцеговине број 11-03-26-525-69/16 од 30.06.2017. године. Предметни тужбени захтјев није уврштен у табелу с обзиром на то да се радило о управном спору, али је тужитељ 27.03.2019. године уредио тужбени захтјев у смислу парничног спора, те истакао захтјев за накнаду штете у износу од 700.906 КМ.

Потребно је напоменути да је, у вези са предметним поступком продаје секундарних сировина, 28.2.2019. године покренут и други парнични поступак тужбом другог понуђача, Lucius д.о.о. Витез, са истакнутим захтјевом за накнаду штете у висини од 1.235.089 КМ. Такођер, 05.09.2018. године објављен је други јавни оглас за продају секундарних

сировина Министарства одбране Босне и Херцеговине број 11-03-26-525-133/16. Одлука о одабиру понуђача или поништењу поступка није била донесена до завршетка ревизије,. Понуђач Модернизација д.о.о. Градачац се Министарству одбране обратио опоменом пред утужење, а у смислу доношења одлуке којом би се окончао поступак.

ПРЕПОРУКА 24

Ситуација у вези продаје секундарних сировина, имајући у виду комплексност настале ситуације, висине тужбених захтјева и потенцијални ризик, треба да буде приоритет у рјешавању и поступању Министарства.

7.3. Донације

Новчане донације: Министарство је у 2018. години располагало новчаним средствима која потичу из донација у укупном износу од 1.393.187 КМ. Од укупно расположивих средстава у једном пројекту од 1.364.418 КМ реализован је износ од 80.637 КМ. Остала средства која се преносе из претходних година односе се на 4 донације укупне вриједности од 28.768 КМ. Министарство није предузело конкретне активности на ефикасном управљању и праћењу реализације донаторских средстава.

ПРЕПОРУКА 25

Министарство треба што хитније предузети мјере како би се донаторска средства која су пренесена из ранијег периода што прије ефикасно реализовала.

Натуралне донације: По презентираним подацима у току 2018. године вриједност примљених донираних средства по интерним евиденцијама износи 3.268.931 КМ са плаћеним ПДВ-ом и шпедицијом (вриједност самих донација износи 2.727.710 КМ). Значајнији износи односе се на донације владе САД-а.

Највећи дио Одлука о повећању вриједности донираних средстава је донесен у задњем кварталу 2018. године. Поступком ревизије, поново су уочене одређене мањкавости које се односе на то: да је значајан проток времена у комплетирању потребне документације за књижење, да није успостављен систем усаглашавања евиденција у Главној књизи са јединственим свеобухватним евиденцијама примљених натуралних донација на нивоу Министарства и Оружаних снага БИХ и на основу које би се на вријеме предузимале активности да исте буду ажурно евидентирани у пословне евиденције уз осигурање потпуне документације, итд.

Поред тога, запримљена су одређена средства у претходним годинама из донација која су у 2018. години укњижена у пословне евиденције, као и одређена средства из донација која нису укњижена у пословне књиге Министарства у 2018. години, а због сложеног процеса идентификације средстава ће бити укњижена у наредном периоду.

ПРЕПОРУКА 26

Препоручујемо да се успостави ефикасан начин пријема и евидентирања натуралних донација те, у сарадњи са лицима укљученим у овај процес, правовремено предузимају активности како не би долазило до застоја с обзиром на то да исто има утицаја на реално исказивање билансних позиција.

8. КОМЕНТАРИ

Министарство је у остављеном року доставило коментаре на Нацрт извјештаја о финансијској ревизији за 2018. годину. У коментарима су углавном дата образложења представљених налаза с којима смо и током ревизије били упознати и које смо цијенили приликом сачињавања извјештаја и давања препорука те исказан став руководства о намјери реализације датих препорука у наредном периоду.

Како нису достављени нови докази нити презентоване нове чињенице, овај Извјештај представља коначан извјештај без корекција у односу на Нацрт извјештаја о ревизији за 2018. годину.

**Руководилац Одјељења и вођа
тима за
финансијску ревизију**

Муневера Бафтић, виши ревизор,
с.р.

**Руководилац Одјељења за
развој, методологију и контролу
квалитета финансијске ревизије**

Драгољуб Ковинчић, виши
ревизор, с.р.

**Чланови тима за
финансијску ревизију**

Наташа Авдаловић, виши ревизор, с.р.

Данијел Јозић, виши ревизор, с.р.

Сеида Капо, ревизор, с.р.

Срђан Крајишник, ревизор, с.р.

Аниса Јусић, ревизор, с.р.

Енес Алић, ревизор, с.р.

Славиша Вуковић, ИТ ревизор, с.р.

Садмир Тескереџић, ревизор за правне послове, с.р.

Прилози

Табела I – Преглед расхода буџета за 2018. годину

Табела II – Биланс стања на 31.12.2018. године

Изјава о одговорностима руководства

Преглед расхода буџета за 2018. годину

Министарство одбране Босне и Херцеговине

Табела I

Опис	Одобрени буџет	Усклађивањ а буџета	Укупни буџет (2+3)	Извршење буџета	Проценат 5/4*100
1	2	3	4	5	6
1. Текући издаци	279.250.000	-700.000	278.550.000	275.342.185	99
Бруто плате и накнаде	190.813.000	0	190.813.000	188.581.510	99
Накнаде трошкова запослених	54.021.000	1.100.000	55.121.000	55.121.000	100
Путни трошкови	3.056.000	-200.000	2.856.000	2.832.256	99
Издаци телефонских и пошт.услуга	865.000	-100.000	765.000	547.061	72
Издаци за енергију и ком. услуге	6.164.000	680.000	6.844.000	6.836.747	100
Набавка материјала	8.209.000	-370.000	7.839.000	7.837.480	100
Издаци за усл. пријезова и горива	4.910.000	-200.000	4.710.000	4.297.047	91
Унајмљивање имовине и опреме	126.000	0	126.000	43.051	34
Издаци за текуће одржавање	6.725.000	-1.310.000	5.415.000	5.414.977	100
Издаци за осигурање	815.000	0	815.000	590.001	72
Уговорене и друге посебе услуге	3.546.000	-300.000	3.246.000	3.241.053	100

2. Капитални издаци	4.606.000	-600.000	4.006.000	3.472.725	87
Набавка земљишта	0	0	0	0	
Набавка грађевина	0	0	0	0	
Набавка опреме	2.468.000	-195.000	2.273.000	2.026.887	89
Набавка осталих сталних средстава	748.000	-160.000	588.000	369.746	63
Реконструкција и инвест.одржавање	1.390.000	-245.000	1.145.000	1.076.092	94

3. Текући грантови	0	0	0	0	
---------------------------	----------	----------	----------	----------	--

4. Вишегодишња капитална улагања	37.000	22.933.584	22.970.584	6.231.027	27
Хеликоптери-набава		7.500.000	7.500.000	6.200.000	83
Хеликоптери-ремонт		7.480.000	7.480.000	0	0
Моторна возила		7.067.000	7.067.000	0	0
Перспектива	37.000	886.584	923.584	31.027	3
			0		

5. Новчане донације	0	1.393.187	1.393.187	80.637	6
Донације САД-а		103	103		0
Донације Пријатељске земље		15.782	15.782		0
Донације PSOTC		1.364.419	1.364.419	80.637	6
Донације NUP		7.717	7.717		0
Донације CISM		5.167	5.167		0

6. Програми посебне намјене	0	0	0	0	
------------------------------------	----------	----------	----------	----------	--

7. Укупно (1+2+3+4+5+6)	283.893.000	23.026.771	306.919.771	285.126.574	93
---------------------------------	--------------------	-------------------	--------------------	--------------------	-----------

Руководство је Преглед расхода буџета по економским категоријама одобрило дана _____ 2019. године.

Министрица:
Марина Пендеш

Биланс стања на дан 31.12.2018. године

Министарство одбране Босне и Херцеговине

Табела II

Опис	31.12.2018.	31.12.2017.	Проценат 2/3*100
1	2	3	4
1. Готовина, крат. потраживања, разграничења и залихе	504.923	666.765	76
Новчана средства	172.107	185.343	93
Краткорочна потраживања	267.443	230.409	116
Краткорочни пласмани			
Интерни финансијски односи	65.373	251.013	26
Залихе			
Краткорочна разграничења			
2. Стална средства	108.316.642	144.759.011	75
Стална средства	334.630.958	318.280.410	105
Исправка вриједности	226.314.317	173.521.399	130
Неотписана вриједност сталних средстава	108.316.642	144.759.011	75
Дугорочни пласмани			
Дугорочна разграничења			
УКУПНО АКТИВА (1+2)	108.821.564	145.425.776	75

3. Краткорочне обавезе и разграничења	33.510.536	29.956.919	112
Краткорочне текуће обавезе	9.691.767	6.284.594	154
Краткорочни кредити и зајмови			
Обавезе према запосленима	21.439.881	21.612.600	99
Интерни финансијски односи			
Краткорочна разграничења	2.378.887	2.059.725	115
4. Дугорочне обавезе и разграничења	0	0	
Дугорочни кредити и зајмови			
Остале дугорочне обавезе			
Дугорочна разграничења			
5. Извори средстава	108.316.642	144.759.011	75
Извори средстава	108.316.642	144.759.011	75
Остали извори средстава			
Нераспоређени вишак прихода/расхода			

УКУПНО ПАСИВА (3+4+5)	141.827.177	174.715.931	81
------------------------------	--------------------	--------------------	-----------

Напомена: Правилником о финансијском извјештавању институција Босне и Херцеговине, чл.10. став 4., напоменуто је да биланс стања буџетских корисника **неће бити уравнотежен** (актива једнака пасиви) због програмски успостављеног система Главне књиге, док ће биланс стања који ради Министарство финансија и трезора на нивоу Буџета институција Босне и Херцеговине за текућу годину бити уравнотежен.

Руководство је Биланс стања одобрило дана _____ 2019. годи

Министрица:
Марина Пендеш

Изјава о одговорностима руководства

Међународни стандард врховних ревизионих институција (ISSAI 1580) предвиђа да ревизор треба да добије одговарајућу изјаву од руководства институције као доказ да руководство признаје своју одговорност за објективно приказивање финансијских извјештаја сагласно мјеродавном оквиру финансијског извјештавања, те да је одобрило финансијске извјештаје.

Руководство **Министарства одбране Босне и Херцеговине** (у даљем тексту: Министарство) дужно је да осигура да финансијски извјештаји за 2018. годину буду израђени у складу са Законом о финансирању институција БиХ („Службени гласник БиХ број 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), Правилником о финансијском извјештавању институција БиХ (Службени гласник БиХ број 25/15 и 91/17) и Правилником о рачуноводству са рачуноводственим политикама и процедурама за кориснике буџета институција БиХ (протокол Министарства финансија и трезора БиХ број: 01-08-02-1-1515-1/15 од 04.02.2015. године). Руководство је такођер обавезно да поступа у складу са Законом о буџету институција БиХ и међународних обавеза БиХ за 2018. годину (Службени гласник БиХ број 8/18) и пратећим упутствима, објашњењима и смјерницама које доноси Министарство финансија и трезора БиХ, као и осталим законима у Босни и Херцеговини, тако да финансијски извјештаји дају фер и истинит приказ финансијског стања Министарства.

При састављању таквих финансијских извјештаја одговорности руководства обухватају гаранције:

- да је осмишљен и да се примјењује и одржава систем интерних контрола који је релевантан за припрему и фер презентацију финансијских извјештаја и усклађеност са законима и другим прописима;
- да финансијски извјештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе;
- да финансијски извјештаји садрже све релевантне податке и анализе извршења буџета, као и податке о систему интерних контрола и реализацији препорука ревизије;
- да се у пословању примјењују важећи законски и други релевантни прописи.

Руководство је такођер одговорно за чување имовине и ресурса од губитака, па стога и за предузимање одговарајућих мјера да би се спријечиле и откриле проневијере и остале незаконитости.

Датум, 19.4.2019. године

Министрица

Марина Пендеш